

Bijlagen

Bijlage 1 Lijst Nederlandstalig corpus 1980 tot 2013

1980	J. Quick	<i>Spreken in het openbaar</i>
1982	K. Blum	<i>Praktijkboek overtuigend spreken</i>
1983	S.P. Morse	<i>Effectief presenteren</i>
1983	B. Kirchner	<i>Spreken voor een groep</i>
1985	L. Tonckens	<i>Succesvol spreken</i>
1985	R. Maks	<i>Leergang taalbeheersing voor het HBO</i>
1986	H. Krusche	<i>Neem het woord. Zelfverzekerd in het openbaar</i>
1986	H. de Boer	<i>Doelmatige werkmethoden voor teksten schrijven</i>
1987	F. Luijk	<i>Vaardig communiceren</i>
1987	I.van Eijk	<i>De spreekhulp</i>
1988	C.J.J. Korswagen	<i>Drieluik mondelinge communicatie (deel 1)</i>
1988	C.B. Tilanus	<i>Rapporteren, presenteren</i>
1989	M. Palm-Hoebé & H. Palm	<i>Effectieve zakelijke presentaties</i>
1991	A.van der Meiden	<i>Over spreken gesproken</i>
1991	D. Bloch & L. Tholen	<i>Persoonlijk presenteren</i>
1991	D. Bloch & L. Tholen	<i>Praktisch presenteren</i>
1992	A.Claasen-van Wirdum	<i>Tekst en toespraak</i>
1992	V. Mertens	<i>Spreken voor publiek</i>
1993	A.Kruijssen	<i>Spreken voor groot en klein publiek</i>
1994	K. Eckhardt & T. IJzermans	<i>Het woord is nu aan u</i>
1995	D. Bloch	<i>Presenteren</i>
1996	W.A. Wagenaar	<i>Het houden van een presentatie</i>
1997	M. Spolders	<i>Het winnende woord. Succesvol argumenteren</i>
1998	P.M. van Vilsteren	<i>Presenteren. De basis</i>
1998	E. van der Spek	<i>Speech op zakformaat. Tips en checklisten voor presentaties</i>
1999	S.Pietersma	<i>Presenteren kun je leren</i>
2000	F.R. Oomkes	<i>Communicatieleer</i>
2001	C.W.P. Braas e.a.	<i>Presenteren</i>
2002	D. Janssen	<i>Zakelijke communicatie</i>
2002	L. Cornelis	<i>Adviseren met perspectief: rapporteren en presenteren</i>
2003	F. Hilgers & J. Vriens	<i>Professioneel presenteren. Handleiding bij het voorbereiden en verzorgen van informatieve en overtuigende presentaties</i>
2003	M. IJzermans	<i>Oefening baart kunst: onderzoeken, argumenteren en presenteren voor juristen</i>
2004	K. Wiertzema & P. Jansen	<i>Spreken in het openbaar</i>

2004	C. Jansen, M. Steehouder, M . Gijssen	<i>Professioneel communiceren. Taal- en communicatiegids</i>
2005	B. Hertz	<i>Presenteren van onderzoek</i>
2005	S. Piët	<i>Het groot communicatiedenkboek</i>
2006	M.F.Steehouder	<i>Leren communiceren. Handboek voor mondelinge en schriftelijke communicatie</i>
2007	F. van der Horst	<i>Effectief presenteren. Een middel tegen plankenkoorts</i>
2008	S. Gerritsen	<i>Een goed verhaal. Presenteren, praten, pleiten</i>
2009	C. Witt	<i>Echte leiders gebruiken geen powerpoint. Een krachtige visie op presenteren</i>
2010	F. Nobbe & N. Holwerda	<i>Meestersprekers: over de kunst van het spreken</i>
2011	A. Markenhof et al.	<i>Een onderzoek presenteren</i>
2012	W. van der Meiden & A. van der Meiden	<i>Mag ik uw aandacht: gids voor zinvol spreken</i>

Bijlage 2 Voorbeeld analysemodel metafooradviezen

Analysemodel corpus adviesboeken

I Algemene gegevens

Auteur(s):	
Titel:	
Uitgever:	
Reeks:	
Eerste druk in:	
Gebruikte druk en jaar:	
ISBN:	
Doelgroep(en):	
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	
Passages over metaforen op pagina:	
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

--

Bijlage 3 Analysemodellen 1980-1995

Analysemodel corpus adviesboeken – Quick 1980

I Algemene gegevens

Auteur(s):	John Quick
Titel:	Spoken in het openbaar [Vertaling uit het Engels door J. Berghaan van: John Quick (1978), <i>A short book on the subject of speaking</i> . New York: McGraw-Hill]
Uitgever:	Amsterdam/Brussel: Intermediair
Reeks:	Intermediair Bibliotheek
Eerste druk in:	1980
Gebruikte druk en jaar:	Eerste vertaalde druk, 1980
ISBN:	9064340056
Doelgroep(en):	[Algemeen] Toch zijn de meesten van ons in onze dromen boeiende redenaars. Beroemde, gewiekste verdedigers. Sprekers die het publiek aan hun lippen hebben hangen. Dit soort dagdromen is vaak zo echt dat we er bijna in geloven. 'Het loopt wel los. Ik ga gewoon daar staan en ... eh ... ' (U weet het toch nog, he? Dat doe ik wel even!) (p. 23)
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	119
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[De auteur heeft zelf het advies gekregen om zinnen niet te lang te maken het kort te houden. In het voorwoord kondigt hij dan ook aan dat hij voornemens is om dat advies zelf ook na te leven bij het schrijven van zijn boek:]

“Ik hoop dat ik zelf dit advies kan opvolgen bij het schrijven van dit boek over spreken in het openbaar. Het is de bedoeling dat het een kort, beknopt boekje wordt en daarom zal ik alles zo veel mogelijk comprimeren en me concentreren op de leesbaarheid.”

(p. 7)

[De auteur stelt dat hij het boek zo compact mogelijk houdt door lijsten te maken van de belangrijkste punten:]

Een van de beste manieren om ideeën compact op papier te krijgen is deze te catalogiseren, lijsten te maken van de belangrijkste punten. Aan het einde van dit boek vindt u een aantal 'checklists' die in het kort weergeven waar u zoal op moet letten als u:

1. zich voorbereidt op het spreken;
2. spreekt;
3. uw woorden in daden om gaat zetten na de voordracht.

(p. 7)

[Het feit dat er geen adviezen over het gebruik van metaforen in het boek worden gegeven, zegt wellicht dat de auteur vindt dat het onderwerp 'metaforen' niet tot de belangrijkste onderwerpen behoort.]

[Achterin het boek is een literatuurlijst opgenomen. Hier worden echter alleen boeken uit dezelfde reeks genoemd. De boeken – met titels als *Verandering van werkring*, *Welke baan past bij u?*, *Effectief tijdbeheer* – lijken echter niet over presentatieadviezen te gaan en is dus niet relevant voor het werk van Quick. Deze literatuurlijst lijkt dus eerder ingegeven door de uitgever dan door de auteur zelf.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Blum 1982

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Karl Blum
Titel:	Praktijkboek overtuigend spreken. Technieken, concepten, modellen. [Vertaling uit het Duits door L.M.A. Sijmons-Vuerhard van: Karl Blum (1981), <i>Rhetorik für Führungskräfte</i> . Landsberg am Lech: Verlag Moderne Industrie]
Uitgever:	Amsterdam/Brussel: Intermediair
Reeks:	Intermediair Bibliotheek
Eerste druk in:	1982
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1982
ISBN:	9064340625
Doelgroep(en):	[Algemeen] [Het boek behandelt verschillende soorten redes, onderverdeeld in zakelijke redevoeringen, gelegenheidstoespraken, praatjes-voor-de-vuist-weg en overtuigingsredes]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	112
Passages over metaforen op pagina:	5; 22; 23; 36; 106
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	1.5
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	1.3%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[beeld oproepen] [verlevendigen] [verduidelijken] [onderbouwen]
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[beeld oproepen]	Retorische middelen kunnen om vele redenen worden aangewend. - De <i>aanschouwelijkheid</i> . Vergelijking , gelijkenis, beeldende vertelling , voorbeeld. (p. 106)
[verlevendigen] [verduidelijken] [onderbouwen]	De bedoeling van beeldentaal is niet het vertellen van een verhaal maar: duidelijk maken, bewijzen, verlevendigen! (p. 36)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[vergelijking] [gelijkenis] [parabel] [framing]
--	---

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
[vergelijking] [gelijkenis] [parabel]	De <u>vergelijking</u> maakt de taal plastisch, zodat een bepaalde gedachtengang beter kan worden gevolgd. Een <u>gelijkenis</u> is een tot een verhaaltje uitgesponnen vergelijking, een redevorm, zoals <u>we die veelvuldig in de Bijbel tegenkomen</u> . We kunnen onderscheid maken tussen gelijkenissen die een geestelijke waarheid belichten en parabels , waaruit een logische conclusie kan worden getrokken. (p. 36)
[framing]	De spreker wiens uitgangspunt het is te willen overtuigen kan zich geen vaagheid veroorloven: hij dient recht op zijn doel af te gaan. <u>Dat doel zal in de meeste gevallen de wens zijn, dat zijn toehoorders zijn opvattingen gaan delen, dat ze er van ganser harte 'ja' op zeggen en daar in de praktijk uitdrukking aan geven.</u> En ze zullen dat uit eigen vrije wil moeten doen omdat het anders geen waarde heeft. (p. 5)
[framing]	4. Overtuigingsproces <u>Wie bij zijn medemensen een verandering in mentaliteit of behoeften teweeg wil brengen moet hun bewustzijn veranderen: hij moet als het ware een revolutie in hun hersenen bewerkstelligen!</u> Daarbij botst men echter onvermijdelijk op de psychologische barriere van de vastgeroeste eigen opvattingen, die voor ieder mens een zo dierbaar privebezit betekenen, dat het prijsgeven ervan bijna hetzelfde is als het opgeven van de eigen persoonlijkheid. Het is dat feit, waarmee iemand die overtuigen wil ernstig rekening moet houden. Dat betekent niet meer of minder dan dat men zijn toehoorders moet <i>kennen</i> , hen moet bestuderen, zodat men rekening kan houden met hun gedachten- en gevoelswereld, hun mogelijkheden en onmogelijkheden. Maar kennen alleen is niet voldoende: men moet ook <i>begrip</i> kunnen opbrengen voor hun visie, voor het waarom van hun wensen en verlangens. Wat maakt dat ze dit of dat willen bezitten, presteren, bereiken? <u>Om kort te gaan: de spreker moet zijn publiek serieus nemen en het de waardering en het vertrouwen schenken waar het recht op heeft. Alleen <i>dàn</i> mag hij op zijn beurt op een gunstige gezindheid van de kant van zijn gehoor rekenen. Een geroutineerde spreker zal de zaal niet meteen bekogelen met eigen ideeën, motieven, argumenten, maar ruimte geven aan de gedachtenwereld van zijn toehoorders en daaraan zoveel mogelijk zijn argumentatie ontleen.</u> Hij zal bij wijze van spreken soldaat zijn met de soldaten, een warmvoelende vader of moeder voor een zaal vol ouders; met kleine zelfstandigen zal hij spreken over de belastingdruk, met Arabieren over de Palestijnse kwestie en met de bisschop over God. Zo wordt het juiste klimt at geschapen voor een vruchtbare communicatie. p. 22-23

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	[aanpassen aan publiek] [verrassend zijn]
------------------------------------	---

[effectief zijn]

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld
[aanpassen aan publiek] [effectief zijn]	Ook door middel van vergelijkingen , gebeurtenissen, voorbeelden enz. zijn abstracte begrippen aanschouwelijk te maken. Met het volgende moet wel rekening worden gehouden: - De te gebruiken beelden moeten ook inderdaad effectief zijn. - De beelden moeten derhalve aan de ervaringswereld van de toehoorders worden ontleend. (p. 36)
[verrassend zijn]	Het oude, vertrouwde moet zo verrassend gebracht worden dat het nieuw lijkt ('He ... van die kant heb ik het nog nooit bekeken!'). (p. 36)
[aanpassen aan publiek]	4. Overtuigingsproces <u>Wie bij zijn medemensen een verandering in mentaliteit of behoeften teweeg wil brengen moet hun bewustzijn veranderen: hij moet als het ware een revolutie in hun hersenen bewerkstelligen!</u> Daarbij botst men echter onvermijdelijk op de psychologische barriere van de vastgeroeste eigen opvattingen, die voor ieder mens een zo dierbaar privebezit betekenen, dat het prijsgeven ervan bijna hetzelfde is als het opgeven van de eigen persoonlijkheid. Het is dat feit, waarmee iemand die overtuigen wil ernstig rekening moet houden. Dat betekent niet meer of minder dan dat men zijn toehoorders moet <i>kennen</i> , hen moet bestuderen, zodat men rekening kan houden met hun gedachten en gevoelswereld, hun mogelijkheden en onmogelijkheden. Maar kennen alleen is niet voldoende: men moet ook <i>begrip</i> kunnen opbrengen voor hun visie, voor het waarom van hun wensen en verlangens. Wat maakt dat ze dit of dat willen bezitten, presteren, bereiken? <u>Om kort te gaan: de spreker moet zijn publiek serieus nemen en het de waardering en het vertrouwen schenken waar het recht op heeft. Alleen <i>dàn</i> mag hij op zijn beurt op een gunstige gezindheid van de kant van zijn gehoor rekenen. Een geroutineerde spreker zal de zaal niet meteen bekogelen met eigen ideeën, motieven, argumenten, maar ruimte geven aan de gedachtenwereld van zijn toehoorders en daaraan zoveel mogelijk zijn argumentatie ontleen.</u> Hij zal bij wijze van spreken soldaat zijn met de soldaten, een warmvoelende vader of moeder voor een zaal vol ouders; met kleine zelfstandigen zal hij spreken over de belastingdruk, met Arabieren over de Palestijnse kwestie en met de bisschop over God. Zo wordt het juiste klimt at geschapen voor een vruchtbare communicatie. p. 22-23

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[geen cliché]
--------------------------------------	---------------

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[geen cliché]	Te vertrouwde beelden hebben geen uitwerking. (p. 36)

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[In het voorwoord maakt de auteur al duidelijk dat het boek geen wetenschappelijk werk is. De adviezen zijn gebaseerd op 25 jaar ervaring in verschillende leidinggevende functies:]

“Dit boek, gebaseerd op een 25-jarige ervaring in diverse leidinggevende functies, wil u niet alles, maar wel veel vertellen over het voorbereiden en houden van een toespraak. Het is geen wetenschappelijk werk, maar een poging u een aantal ideeën aan de hand te doen met behulp waarvan u met meer zelfvertrouwen en succes het woord zult kunnen voeren.”

(p. 9)

[De auteur geeft in het voorwoord ook aan dat hij naast zijn eigen ervaring ook gebruik heeft gemaakt van de ervaring van anderen, wier namen achterin het boek vermeld staan:]

“Van de ervaring van anderen, wier namen achterin het boek vermeld staan, heb ik een dankbaar gebruik gemaakt.”

(p. 9)

[Achterin het boek worden echter alleen boeken uit dezelfde reeks genoemd, waaronder *Spreken in het openbaar* van John Quick (1980). Het grootste deel van de boeken – met titels als *Verandering van werkring*, *Welke baan past bij u?*, *De juiste beslissing* – lijkt echter niet over presentatieadviezen te gaan en is dus niet relevant voor het werk van Blum. Deze literatuurlijst lijkt dus eerder ingegeven door de uitgever dan door de auteur zelf.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Kirchner 1983

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Baldur Kirchner
Titel:	Spreken voor een groep. Techniek en praktijk nader uiteengezet. [Vertaling uit het Duits door Dekker & Van der Vegt van: Baldur Kirchner (1980), <i>Sprechen vor Gruppen</i> . Stuttgart: Ernst Klett]
Uitgever:	Nijmegen: Dekker & Van de Vegt
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1983
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1983
ISBN:	9025599826
Doelgroep(en):	<p>[Algemeen]</p> <p>Dit boek is gewijd aan analytische beschouwingen over het vrije, geïmproviseerde spreken tot groepen van toehoorders. Wat ik daarmee hoop te bereiken, is tweeledig:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hopelijk weet u, nadat u dit boek gelezen hebt, wat nauwkeuriger onder welke categorie sprekers u uzelf kunt rangschikken (inventarisatie door middel van analytische beschouwingen); 2. dit boek wil u adviseren hoe u voortaan beter voor de dag kunt komen in situaties waarin u geacht wordt het woord te voeren. (p. 7) <p>Ik heb dit boek niet of nauwelijks geschreven voor die categorie van mensen die van zichzelf beweren</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat ze over genoeg zelfkennis beschikken; • dat zij zich gezien hun maatschappelijke positie niet hoeven af te vragen of er al dan niet iets schort aan hun retorische kwaliteiten. (p. 7)
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	91
Passages over metaforen op pagina:	17; 88; 94; 95; 96
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	1.75
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	1.9%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[emotie uiten] [publiek binden aan spreker] [fantasie stimuleren] [uitdrukkingsvermogen spreker verbeteren] [origineel zijn] [verlevendigen]
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[emotie uiten] [publiek binden aan spreker] [metafoor als voorbeeld]	De metafoor is een beeldende uitdrukking, die berust op overeenkomst van het ene object met het andere. Vaak ook wordt het te vergelijken object vervangen door het beeld zelf. Bijvoorbeeld: de rode draad in uw betoog - het rattennest van het terroristenhoofdkwartier - de uitgemolken koe van de EEG - de spiegelgevechten van de oppositie. <u>De metafoor maakt het een spreker mogelijk zijn emotionele impulsen te vertalen in taal. De toehoorder krijgt op die manier ruimschoots de mogelijkheid zich met wat er gezegd wordt te identificeren.</u> (p. 95)
[fantasie stimuleren]	AANBEVELING 23: Ga er bij uw toespraak steeds vanuit dat uw toehoorders het prettig vinden, <u>wanneer er een beroep op hun fantasie wordt gedaan</u> . Durf het eens aan beeldspraak in uw taalgebruik op te nemen, ook al vond u dat tot nu toe banaal en niet intellectueel genoeg. <i>Voor beeldspraak is moed nodig!</i> (p. 96)
[fantasie stimuleren]	Zoals u in het schema kon zien, wordt de spreker behalve door de omstandigheden ook nog geremd door zijn angst voor wat het publiek van hem verwacht. Wanneer het dus onvermijdelijk is, dat u voor een groep spreekt waarvan u de samenstelling niet kent, moet u op zijn minst proberen <ul style="list-style-type: none"> • op het vakgebied overtuigend te zijn; • niet te provoceren; • konstruktieve uitspraken te formuleren; • <u>het voorstellingsvermogen van uw toehoorders door beeldspraak en voorbeelden te stimuleren.</u> <p>(p. 17)</p>
[emotie uiten] [origineel zijn] [uitdrukkingsvermogen spreker verbeteren]	<i>c. Voorbeelden en beeldspraak</i> Wanneer is een vrije rede levendig? Wanneer er ruimte wordt gegeven voor emoties. <u>De verbale uitdrukkingsmogelijkheid van gevoelens bereikt zowel voor spreker als toehoorder een hoogtepunt wanneer gebruik wordt gemaakt van beeldspraak. Beelden symboliseren het emotionele uitdrukkingsvermogen.</u> Een betoog wordt <u>origineel</u> en plastisch door beeldspraak toe te passen. Het beeld kan zelfstandig worden, wanneer het b.v. gaat om de beschrijving van een voorwerp, een belevenis of een bepaald product. (p. 94-95)
[uitdrukkingsvermogen spreker verbeteren]	Taalgebruik is ook kenmerkend voor de persoonlijkheid van de spreker. <u>De toehoorders kunnen verschillende criteria ter beoordeling van het verbale uitdrukkingsvermogen aanleggen,</u> zoals: <ol style="list-style-type: none"> a. omvang van de woordenschat; b. gebruik van werkwoorden, substantieven en adjektieven; c. voorbeelden en beeldspraak; d. versprekingen en vergissingen.

	(p. 88)
[verlevendigen]	<p><i>De metonymia</i> <u>Wanneer men de metonymia toepast, geeft men een object een andere naam. Het noemen met een andere naam geschiedt echter niet zoals bij de metafoor op grond van een bepaalde overeenkomst, maar op grond van een andere betrekking.</u> Voorbeelden: 'Den Haag' voor de regering – het 'Witte Huis' voor de regering in Washington - een 'Rembrandt' in plaats van 'een schilderij van Rembrandt' - 'mijn produkten' in plaats van 'mijn kinderen'. Het gebruik van dit soort beeldspraak maakt een levendige, gevarieerde indruk.</p> <p>(p. 95-96)</p>

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[metafoor] [metoniem] [vergelijking met als]
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
[metafoor]	<p><i>De metafoor</i> <u>De metafoor is een beeldende uitdrukking, die berust op overeenkomst van het ene object met het andere. Vaak ook wordt het te vergelijken object vervangen door het beeld zelf.</u> Bijvoorbeeld: de rode draad in uw betoog - het rattennest van het terroristenhoofdkwartier - de uitgemolken koe van de EEG - de spiegelgevechten van de oppositie. De metafoor maakt het een spreker mogelijk zijn emotionele impulsen te vertalen in taal. De toehoorder krijgt op die manier ruimschoots de mogelijkheid zich met wat er gezegd wordt te identificeren.</p> <p>(p. 95)</p>
[metoniem]	<p><i>De metonymia</i> <u>Wanneer men de metonymia toepast, geeft men een object een andere naam. Het noemen met een andere naam geschiedt echter niet zoals bij de metafoor op grond van een bepaalde overeenkomst, maar op grond van een andere betrekking.</u> Voorbeelden: 'Den Haag' voor de regering – het 'Witte Huis' voor de regering in Washington - een 'Rembrandt' in plaats van 'een schilderij van Rembrandt' - 'mijn produkten' in plaats van 'mijn kinderen'. Het gebruik van dit soort beeldspraak maakt een levendige, gevarieerde indruk.</p> <p>(p. 95-96)</p>
[vergelijking met als]	<p><i>De vergelijking</i> <u>Het te vergelijken object en het beeld worden beide genoemd, en verbonden door 'als' of 'zoals'.</u> Voorbeelden: 'de oppositieleider gedraagt zich 'als Don Quichot' - de toehoorders zitten erbij 'als een kudde makke schapen' - de vurige woorden van de spreker vallen over hen heen 'als een vloedgolf'.</p> <p>(p. 96)</p>
[metoniem]	<p><i>De pars pro toto</i> Letterlijk betekent dit: een deel in de plaats van het geheel. Voorbeelden: 21 'lentes' in plaats van 21 jaren - 'zielen' in plaats van leden van de parochie - 'de vloot bestond uit 15 zeilen' in plaats van schepen.</p> <p>(p. 96)</p>

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[In het voorwoord geeft de auteur aan dat de door hem gegeven adviezen voortvloeien uit zijn persoonlijke (praktijk)ervaringen:]

“Ik heb in talrijke cursussen leidinggevende personen uit het bedrijfsleven en de politiek kunnen observeren, analyseren en adviseren. Een groot deel van de daarbij opgedane ervaringen is verwerkt in dit boek. Verdere uitspraken hierin vloeien voort uit mijn praktijkervaringen als taalanalist en communicatietherapeut.”

(p. 7)

[Het boek bevat geen literatuurlijst.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Morse 1983

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Stephen P. Morse
Titel:	Effectief presenteren
Uitgever:	Amsterdam/Brussel: Intermediair
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1983
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1983
ISBN:	n.v.t.
Doelgroep(en):	[Algemeen] Aan al diegenen die de kwaliteit van hun presentaties willen verhogen, bied ik dit boek aan. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	97
Passages over metaforen op pagina:	24
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.125
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.1%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[niet vertalen]
--------------------------------------	-----------------

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[niet vertalen]	<p>Een presentatie met <u>gelijktijdige vertaling moet anders behandeld worden dan een presentatie in één taal</u>. De volgende punten moeten bij de voorbereiding in acht worden genomen. (...) d) <u>Probeer een taaleigen stijl te vermijden: gebruik geen gezegden en beeldspraak</u>. In het Engels zijn deze gewoonlijk aan het cricket ontleend, in het Nederlands stammen ze vaak uit <u>de zeevaart</u>. (p. 24)</p>

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Literatuurlijst achterin (p. 96). Er wordt echter nergens in het boek naar deze bronnen verwezen. De adviezen van de auteur lijken verder vooral gebaseerd te zijn op zijn eigen ervaring:]

“Ook al heb ik mij nu gewaagd aan het schrijven van dit boek, daarmee pretendeer ik nog niet dat al mijn presentaties zo effectief zijn geweest als ik wel had gewild. Ik heb evenwel ervaren dat niet alleen bij mijn presentaties verbeteringen aangebracht kunnen worden, maar ook bij die van vele anderen.
(...)

Tevens gaat mijn dank uit naar de deelnemers aan diverse *Intermediair*seminars, omdat ik de met hen opgedane ervaringen in mijn verhaal heb verwerkt. De auteurs van de in de literatuurlijst aanbevolen boeken ben ik erkentelijk voor het aanscherpen van mijn ideeën over effectief presenteren. Tot slot wil ik benadrukken dat ik heb geleerd van iedereen wiens presentatie ik mocht bijwonen, of deze nu goed of minder geslaagd was.”

[Voorwoord]

Analysemodel corpus adviesboeken – Maks & De Koning 1985

I Algemene gegevens

Auteur(s):	R. Maks & A.M. de Koning
Titel:	Leergang taalbeheersing voor het HBO: basisboek
Uitgever:	Groningen: Wolters-Noordhoff
Reeks:	
Eerste druk in:	1985
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1985
ISBN:	9001575501
Doelgroep(en):	[Onderwijs] Leergang taalbeheersing voor het HBO: basisboek. [Titel]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	16
Passages over metaforen op pagina:	17
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.25
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	1.6%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[framing]
--	-----------

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[framing]	Daarnaast kunt u ook nog vooral <i>persuasief</i> uw taal willen gebruiken, een subaspect van informatief taalgebruik. <u>Wie</u> <i>persuasief</i> spreekt of schrijft wil <u>primair</u> overtuigen en als <u>daarvoor de informatie wat verdraaid moet worden, dan moet dat maar</u> . Toch is <i>persuasief</i> taalgebruik volkomen geoorloofd en vaak heel aangenaam; het betekent eigenlijk dat iemand zijn informatie zo goed verpakt dat er grote overtuigingskracht vanuit gaat. Pas als er gelogen en verdraaid wordt om effecten te bereiken, wordt het bedenkelijk. p. 17

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin het boek is een 'lijst met aanbevolen literatuur' opgenomen. Deze lijst bestaat voor het onderdeel 'mondeline taalvaardigheid' uit drie boeken over vergaderen en onderhandelen, notuleren en het tweegesprek. In hoofdstuk wordt overigens niet verwezen naar deze literatuur.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Tonckens 1985

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Lysbeth Tonckens
Titel:	Succesvol spreken
Uitgever:	Deventer: Van Loghum Slaterus
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1985
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1985
ISBN:	9060019288
Doelgroep(en):	[Algemeen] Indien u een spreker-in-spe bent, moet u maar den ken 'alle begin is moeilijk' en mocht u een ervaren spreker zijn die naar perfectie streeft, dan kunt u zich troosten met de gedachte dat de laatste loodjes nu eenmaal altijd het zwaarst wegen! (p. 12)
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	117
Passages over metaforen op pagina:	21; 22
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.25
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.2%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[beeld oproepen] [humoristisch zijn]
--	--------------------------------------

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[beeld oproepen]	<u>Het is goed er een gewoonte van te maken in beelden te spreken, zodat de mensen de begrippen als het ware vóór zich zien.</u> (p. 21)
[humoristisch zijn]	Slaat u er maar eens wat literatuur op na, dan zult u merken dat <u>geestige opmerkingen</u> altijd op een zgn. stijlfiguur berusten, zoals bijvoorbeeld de vergelijking , de woord- of zinspeling, de tegenstelling, het understatement of de anticlimax. (p. 22)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin het boek is een literatuurlijst opgenomen, maar in de tekst wordt niet naar die bronnen verwezen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – De Boer 1986

I Algemene gegevens

Auteur(s):	H. de Boer
Titel:	Doelmatige werkmethode voor teksten schrijven, voordrachten houden, notulen maken
Uitgever:	Utrecht: Het Spectrum
Reeks:	Marka
Eerste druk in:	1986
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1986
ISBN:	90 274 17261
Doelgroep(en):	[Algemeen] Dit boek geeft een werkmethode aan, die het de schrijver of spreker mogelijk maakt op systematische en efficiënte wijze de stappen te zetten, die tot een goede communicatie leiden. (p. 9)
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	86
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[In de literatuurlijst zijn boeken opgenomen die “gaan over onderwerpen, die grenzen aan hetgeen dit boek behandelt.” (p. 181). Er wordt in de lopende tekst echter niet naar deze lijst verwezen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Krusche 1986

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Helmut Krusche
Titel:	Neem het woord. Zelfverzekerd spreken in het openbaar. [Vertaling uit het Duits door C.W.A.J.A. Walraven van: Helmut Krusche (1984), <i>Reden und gewinnen</i> . Geneve: Ariston.]
Uitgever:	Baarn: Bigot & Van Rossum
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1986
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1986
ISBN:	906134283X
Doelgroep(en):	[Algemeen] Terwijl dergelijk falen in dit geval niets met begaafdheid te maken heeft, maar alleen met verkeerde of onvoldoende voorbereiding. Men kan spreken in het openbaar namelijk leren. Het vermogen om voor klein of groot publiek goed het woord te voeren is niet in de eerste plaats een kwestie van begaafdheid, hoewel men natuurlijk zonder een zeker talent in die richting nooit een beroemd spreker zal worden. Als wij met succes voor een klein of groot auditorium willen leren spreken moeten wij eerst de daarvoor benodigde technische kennis en vaardigheid verwerven, vervolgens het met succes spreken in onszelf 'programmeren' en ten slotte onze spreekvaardigheid actief oefenen en ontwikkelen. (p. 12)
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	150
Passages over metaforen op pagina:	111; 112
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.5
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.3%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[verlevendigen] [verduidelijken]
--	----------------------------------

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[verlevendigen]	Van belang is dat u in uw redevoering als het kan voldoende voorbeelden en vergelijkingen opneemt. <u>Daarom komt als eerste</u>
[verduidelijken]	<u>de algemene gedachte; daarna volgt het voorbeeld om die</u>

	gedachte aanschouwelijk te maken. <u>Vergelijkingen verlevendigen een voordracht</u> , zelfs al gaan ze soms mank. (p. 111)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[gelijkenis]
--	--------------

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
[gelijkenis]	<u>Een bijzondere vorm van de vergelijking is de gelijkenis.</u> Zo zegt Jezus bijvoorbeeld: 'Wacht u voor de valse profeten, mensen die tot u komen in schaapskleren, maar van binnen roofzuchtige wolven zijn.' (Matteüs 7: 15). In een ander verband zegt Jezus: 'Ieder nu die deze woorden van Mij hoort en er naar handelt, kan men vergelijken met een verstandig man die zijn huis op rotsgrond bouwde. De regen viel neer, de bergstromen kwamen omlaag, de storm stak op en zij stortten zich op dat huis, maar het stortte niet in, want het stond gegrondvest op de rots.' (Matteüs 7: 24-25) Of: 'Gaat binnen door de nauwe poort; want de weg die naar de ondergang voert is breed en breed, en velen zijn er die hem in slaan. Hoe nauw is toch de poort en hoe smal de weg die voert naar het leven, en weinigen zijn er die hem vinden.' (Matteüs 7: 13-14). Deze enkele voorbeelden van gelijkenissen uit de <i>Bergrede</i> zijn uitstekend geschikt om er de zeer treffende invloed van kloppende vergelijkingen mee aan te tonen. (p. 111-112)

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	[spreker moet ervaren zijn] [spreker moet ontwikkeld zijn]
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld
[spreker moet ervaren zijn]	Er is heel wat ervaring plus algemene ontwikkeling nodig om toepasselijke vergelijkingen te kunnen vinden. (p. 111)
[spreker moet ontwikkeld zijn]	

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

--	--

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron
[gelijkenis]	<p><u>Een bijzondere vorm van de vergelijking is de gelijkenis.</u> Zo zegt Jezus bijvoorbeeld: 'Wacht u voor de valse profeten, mensen die tot u komen in schaapskleren, maar van binnen roofzuchtige wolven zijn.' (Matteüs 7: 15). In een ander verband zegt Jezus: 'Ieder nu die deze woorden van Mij hoort en er naar handelt, kan men vergelijken met een verstandig man die zijn huis op rotsgrond bouwde. De regen viel neer, de bergstromen kwamen omlaag, de storm stak op en zij stortten zich op dat huis, maar het stortte niet in, want het stond gegrondvest op de rots.' (Matteüs 7: 24-25) Of: 'Gaat binnen door de nauwe poort; want de weg die naar de ondergang voert is wijd en breed, en velen zijn er die hem in slaan. Hoe nauw is toch de poort en hoe smal de weg die voert naar het leven, en weinigen zijn er die hem vinden.' (Matteüs 7: 13-14). Deze enkele voorbeelden van gelijkenissen uit de <i>Bergrede</i> zijn uitstekend geschikt om er de zeer treffende invloed van kloppende vergelijkingen mee aan te tonen.</p>	Bijbel

	(p. 111-112)	
--	--------------	--

IX Aanvullende opmerkingen

[Het boek bevat een literatuurlijst, maar geen verwijzingen naar deze bronnen in de tekst.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Luijk 1987

I Algemene gegevens

Auteur(s):	F. Luijk
Titel:	(V)aardig communiceren
Uitgever:	Leiden: Nijhoff
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1987
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1987
ISBN:	9068900382
Doelgroep(en):	[Zakelijk] De informatie in dit boek is gericht op de communicatieve werksituatie, waarin vrijwel altijd taakgerichte en relatiegerichte aspecten in mondeling en schriftelijk communiceren een rol spelen. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	49
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin het boek is een literatuurlijst opgenomen. Echter, slechts een deel van het boek is gewijd aan presentaties. De referenties zijn dus ook maar deels van belang.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Van Eijk 1987

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Inez van Eijk
Titel:	De spreekhulp
Uitgever:	Amsterdam: Contact
Reeks:	
Eerste druk in:	1986
Gebruikte druk en jaar:	Tweede druk, 1987
ISBN:	9025465668
Doelgroep(en):	[Algemeen] In een boekje als dit zit iets tegenstrijdigs: hoe kun je nu schrijven over spreken? Niettemin is er een poging gedaan sprekers in spe te wijzen op hun mogelijkheden en beperkingen. Beperkingen, want ieder spreekt zoals hij gebekt is en de een heeft nu eenmaal wat minder moeite dan de ander met het uitspreken van een aanvaardbare speech. Maar zeker ook mogelijkheden: hoe verlegen en onbeholpen iemand zich ook kan voelen wanneer hij in het openbaar iets moet zeggen, een meer dan acceptabele toespraak ligt binnen ieders bereik. [Voorwoord (p. 11)]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	76
Passages over metaforen op pagina:	65
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.25
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.3%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[metafoor als voorbeeld]
--	--------------------------

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[metafoor als voorbeeld]	<u>Ook clichés moet u proberen te vermijden.</u> Men verstaat hieronder: afgezaagde uitdrukkingen, vergelijkingen , grapjes die ooit door iemand zijn bedacht maar inmiddels zo vaak zijn gebruikt dat hun zeggingskracht verloren is gegaan. <u>'Een boom van een vent'</u> is zo'n cliché. Zoek als u uw publiek wilt overtuigen van de reusachtigheid van een persoon, naar een wat originelere omschrijving of vergelijking . Bijvoorbeeld: <u>'Toen ik omkeek, zag ik een vent staan die me het uitzicht op de kathedraal volledig ontnam.</u> (p. 65)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[geen cliché]
--------------------------------------	---------------

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[geen cliché]	Ook clichés moet u proberen te vermijden. Men verstaat hieronder: afgezaagde uitdrukkingen, vergelijkingen , grapjes die ooit door iemand zijn bedacht maar inmiddels zo vaak zijn gebruikt dat hun zeggingskracht verloren is gegaan. <u>Een boom van een vent' is zo'n cliché. Zoek als u uw publiek wilt overtuigen van de reusachtigheid van een persoon, naar een wat originelere omschrijving of vergelijking. Bijvoorbeeld: 'Toen ik omkeek, zag ik een vent staan die me het uitzicht op de kathedraal volledig ontnam.</u> (p. 65)

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron
------------------	-----------	---------------

--	--	--

IX Aanvullende opmerkingen

[Achter in het boek is een literatuurlijst opgenomen. In de lopende tekst wordt hier niet naar verwezen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Korswagen 1988

I Algemene gegevens

Auteur(s):	C.J.J. Korswagen
Titel:	Drieluik mondelinge communicatie. I. Gids voor de techniek van het doeltreffend spreken, presenteren en instrueren. Unilaterale communicatie.
Uitgever:	Deventer: Van Loghum Slaterus
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1988
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1988
ISBN:	9036801133
Doelgroep(en):	[Zakelijk] Dit houdt in dat wij ons beperken tot wat gewoonlijk zakelijke communicatie wordt genoemd. [Voorwoord (p. 11)]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	185
Passages over metaforen op pagina:	116; 185
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.75
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.4%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[framing]
--	-----------

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[framing]	Nog meer dan bij informatieve gelegenheidstoespraken is het voor de spreker van belang zich te informeren over zijn publiek en over de context waarin de speech moet worden gehouden; het is immers de bedoeling om anderen te overtuigen , te overreden of tot iets over te halen. Over het algemeen mag de persuasieve toespraak iets retorischer zijn opgezet en gaat het betoog crescendo, gebruik makend van contrastwerking om de spanning en het effect op te voeren. <u>Inhoudelijk komt de persuasieve toespraak meestal neer op een (of hooguit een paar) wel omschreven boodschap(pen), die voortdurend wordt (worden) herhaald en gevarieerd.</u> Daardoor ontstaat er een zekere mate van overspanning, overdrijving, die het gevaar van manipulatie inhoudt. In een goede speech wordt dat gevaar bezworen door een aanvaardbare argumentatie. Alleen een energieke, expressieve presentatie overtuigt. (p. 185)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[niet overdrijven]
--------------------------------------	--------------------

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[niet overdrijven]	<u>Wees in informatieve toespraken spaarzaam in het gebruik van stijlfiguren, beeldspraak en andere retorische middelen.</u> Oudere boeken over de welsprekendheid geven hele reeksen stijlfiguren en prijzen het gebruik ervan aan. Tegenwoordig doet het nadrukkelijk en frequent toepassen van stilistische hoogstandjes (...) erg geconstrueerd en onecht, zelfs zeer gedateerd aan. Zeker als ze (soms met stemverheffing of pathos) worden <i>voorgelezen</i> . Dat geldt eveneens voor ver uitgewerkte vergelijkingen en nadrukkelijk spreken in beelden. (p. 116)

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Het boek bevat een literatuurlijst.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Tilanus 1988

I Algemene gegevens

Auteur(s):	C.B. Tilanus
Titel:	Rapporteren / presenteren
Uitgever:	Utrecht: Het Spectrum
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1978 [eerste deel van het boek over schriftelijke presentatie], 1982 [tweede deel van het boek over mondelinge presentatie], 1988 [voor het eerst gezamenlijk]
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1988
ISBN:	90 274 2077 7
Doelgroep(en):	[Algemeen] Samen geven de boekjes een complete leidraad voor het overdragen van grote brakken informatie in schriftelijke vorm en daarnaast zelfstandig in mondelinge vorm. [Voorwoord (p. 5)]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	89
Passages over metaforen op pagina:	98; 99; 100
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	1.25
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	1.4%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[verlevendigen] [concretiseren] [beeld oproepen]
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[verlevendigen] [concretiseren] [beeld oproepen]	Alle genoemde vormen van beeldspraak [vergelijking, allegorie, gelijkenis] kunnen een voordracht bijzonder verlevendigen. In plaats van abstracte begrippen kunt u concrete dingen noemen en visuele beelden voor het geestesoog van de toehoorders oproepen. (p. 100)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[vergelijking] [allegorie] [gelijkenis]
--	---

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
[vergelijking]	Een vergelijking betreft twee zaken,

	<p>A en B. Die twee zaken zijn niet gelijkwaardig in wiskundige zin (anders zou het geen zin hebben de vergelijking te maken), maar ze komen overeen op een bepaald punt, C, het 'tertium comparationis'.</p> <p>(...)</p> <p>Een vergelijking is niet altijd expliciet. Niet altijd van de vorm: 'A is net zo C als B', en zeker niet van het wiskundige karakter: 'A = B'.</p> <p>(p. 98-99)</p>
[allegorie] [gelijkenis]	<p>Soms wordt er alleen over B gesproken en wordt A niet genoemd. Wiskundigen zouden zeggen: 'dat bestaat niet, dat is een vergelijking zonder linker lid.' Taalkundigen noemen zo'n stijlfiguur een allegorie. Voorbeelden zijn: Van den vos Reinaerde en Animal Farm. Ook bij de gelijkenissen die Christus in het Nieuwe Testament vertelt wordt het aan de toehoorders overgelaten om A in te vullen.</p> <p>(p. 99-100)</p>

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	[correct zijn] [specifiek zijn] [duidelijk zijn]
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld
[correct zijn] [specifiek zijn] [duidelijk zijn]	<p>Pas op met vergelijkingen. Ze veroorzaken veel misverstanden en onmin. Een vergelijking betreft twee zaken, A en B. Die twee zaken zijn niet gelijkwaardig in wiskundige zin (anders zou het geen zin hebben de vergelijking te maken), maar ze komen overeen op een bepaald punt, C, het 'tertium comparationis'. <u>Het gaat er nu telkens om, wát spreker en toehoorder opvatten als punt van vergelijking</u>. Als ik spreek over een gezwel zo groot als een vuist, dan is alleen de grootte het punt van vergelijking en zal hierover geen misverstand ontstaan. Als Maarten 't Hart schrijft: 'Zij was zo onbereikbaar als het beroep van piloot voor een jongen met een bril op,' dan is strikt genomen het punt van vergelijking de onbereikbaarheid. Maar naast die onbereikbaarheid heb ik bij dit beeld de connotatie van duurzaamheid: als zij bereikbaar zou zijn, dan zou zij bestemmend zijn voor het hele leven, net zoals een beroep. Nog gevaarlijker zijn vergelijkingen met personen. De toehoorder is geneigd te vergeten dat het om een of enkele punten van vergelijking gaat, maar denkt aan de hele persoon.</p> <p>(p. 98-99)</p>

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[geen cliché] [niet overdrijven] [niet te ver doorvoeren]
--------------------------------------	---

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[geen cliché] [niet overdrijven] [niet te ver doorvoeren]	Maar ik zou voor twee dingen willen waarschuwen: (a) Een beeld verliest zijn concrete betekenis, en wordt dus abstract, als het te vaak gebruikt wordt. (b) Overdaad schaadt. Bloemrijke taal kan een lust voor het geestesoog zijn, maar B moet A niet overwoekeren. (p. 100)

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron
[allegorie]	Soms wordt er alleen over B gesproken en wordt A niet genoemd. Wiskundigen zouden zeggen: 'dat bestaat niet, dat is een vergelijking zonder linker lid.' Taalkundigen noemen zo'n stijlfiguur een allegorie . Voorbeelden zijn: Van den vos Reinaerde en Animal Farm.	Literatuur
[gelijkenis]	Ook bij de gelijkenissen die Christus in het Nieuwe Testament vertelt wordt het aan de toehoorders overgelaten om A in te vullen. (p. 99-100)	Bijbel
[correct zijn] [specifiek zijn] [duidelijk zijn]	Pas op met vergelijkingen . Ze veroorzaken veel misverstanden en onmin. Een vergelijking betreft twee zaken, A en B. Die twee zaken zijn niet gelijkwaardig in wiskundige zin (anders zou het geen zin hebben de vergelijking te maken), maar ze komen overeen op een bepaald punt, C, het 'tertium comparationis'. <u>Het gaat er nu telkens om, wát spreker en</u>	Literatuur

	<p>toehoorder opvatten als punt van vergelijking. Als ik spreek over een gezwel zo groot als een vuist, dan is alleen de grootte het punt van vergelijking en zal hierover geen misverstand ontstaan. Als Maarten 't Hart schrijft: 'Zij was zo onbereikbaar als het beroep van piloot voor een jongen met een bril op,' dan is strikt genomen het punt van vergelijking de onbereikbaarheid. Maar naast die onbereikbaarheid heb ik bij dit beeld de connotatie van duurzaamheid: als zij bereikbaar zou zijn, dan zou zij bestemmend zijn voor het hele leven, net zoals een beroep. Nog gevaarlijker zijn vergelijkingen met personen. De toehoorder is geneigd te vergeten dat het om een of enkele punten van vergelijking gaat, maar denkt aan de hele persoon.</p> <p>(p. 98-99)</p>	
--	---	--

IX Aanvullende opmerkingen

[In de lopende tekst wordt gewerkt met verwijzingen met behulp van voetnoten.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Palm-Hoebé & Palm 1989

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Marjan Palm – Hoebé & Hans Palm
Titel:	Effectieve zakelijke presentaties. Adviezen en oefenopdrachten.
Uitgever:	Groningen: Wolters-Noordhoff
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1989
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1989
ISBN:	9001 68951 5
Doelgroep(en):	[Zakelijk] Effectieve zakelijke presentaties [Titel]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	85
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Literatuurlijst achterin, met daarin onder andere een verwijzing naar Korswagen (1988). Ook in de lopende tekst wordt naar andere bronnen verwezen, zoals in onderstaan citaat naar Steehouder et al (1984):]

“Dan tot slot de *formuleringen* die u kiest gegeven doel en publiek. Evenals bij de structuur kunt u hier kiezen, en wel uit verschillende mogelijkheden binnen verschillende stijltypen (stijldimensies). *Leren communiceren* (hoofdstuk 9) onderscheidt er zes: uiterlijke structuur, moeilijkheid, exactheid, informatiedichtheid, aantrekkelijkheid en afstandelijkheid. Voor de wijze waarop men binnen die dimensies kan variëren verwijzen we naar *Leren communiceren*.” (p. 40)

Analysemodel corpus adviesboeken – Bloch & Tholen 1991a

I Algemene gegevens

Auteur(s):	David Bloch & Leonore Tholen
Titel:	Persoonlijk presenteren
Uitgever:	Alphen aan den Rijn: Samsom Bedrijfsinformatie
Reeks:	Werkwijzer – 50 tips
Eerste druk in:	1991
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1991
ISBN:	90-14-04122-5
Doelgroep(en):	[Zakelijk] ‘Persoonlijk presenteren’ is een handige gids ter ondersteuning van de secretaresse. U, die uw werkgever bij de voorbereiding van zijn presentaties terzijde staat, vindt in dit boekje legio adviezen om een professioneel klankbord te kunnen zijn. Ook de secretaresse die zelf presentaties houdt, vindt hier een groot aantal waardevolle tips, die stuk voor stuk uit de praktijk voortkomen. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	49
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[De auteurs geven aan dat de boeken *Praktisch presenteren* en *Persoonlijk presenteren* als een integraal geheel gezien kunnen worden:]

“Hoewel je de twee boekjes helemaal afzonderlijk kunt gebruiken, willen we benadrukken dat ze elkaar aanvullen en samen een integraal geheel vormen.”

[Voorwoord *Praktisch presenteren*]

[In *Persoonlijk presenteren* is tevens de gehele literatuurlijst opgenomen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Bloch & Tholen 1991b

I Algemene gegevens

Auteur(s):	David Bloch & Leonore Tholen
Titel:	Praktisch presenteren
Uitgever:	Alphen aan den Rijn: Samsom Bedrijfsinformatie
Reeks:	Werkwijzer – 50 tips
Eerste druk in:	1991
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1991
ISBN:	90 1404183 7
Doelgroep(en):	[Algemeen] Dit tweede boekje behandelt veel praktische aspecten van de presentatie. We besteden vooral uitgebreid aandacht aan de hulpmiddelen die er zijn om de spreker te ondersteunen en zijn verhaal te verlevendigen. Helaas worden deze hulpmiddelen veel te vaak zo onvakkundig gebruikt dat ze de persoonlijke presentatie schaden en de kracht van de spreker ondermijnen. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	79
Passages over metaforen op pagina:	23; 24; 30; 36
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.75
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.9%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[retentie publiek] [publiek iets meegeven] [inspireren] [framing] [getallen vereenvoudigen] [verduidelijken]
--	---

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[retentie publiek] [publiek iets meegeven]	Het gebruik van beeldspraak is sterk aan te bevelen. <u>Wanneer je op de juiste manier een beeld schetst, gaat je luisteraar met een heldere boodschap naar huis.</u> Krachtige beeldspraak valt te vergelijken met overheadsheets die over elkaar heen gelegd worden, en samen een compleet beeld op het scherm toveren. (p. 23)
[inspireren] [framing]	<u>Een van je taken als spreker is je luisteraars te motiveren om je ideeën of aanbevelingen over te nemen.</u> Naast je enthousiasme voor het onderwerp is je taalgebruik het beste 'verkoop'-middel. (...) Gebruik waar mogelijk beschrijvende, dynamische, positieve woorden met beeldspraak . (p. 24)
[getallen vereenvoudigen] [retentie publiek]	<u>Een moeilijke maar effectieve manier om cijfers te presenteren is door middel van beeldspraak.</u> De moeilijkheid ligt in het vinden

[verduidelijken]	van een passend beeld, dat gedurende de hele behandeling van het onderwerp nuttig is. Je slaat de plank mis wanneer het beeld er met de verbeelding van je luisteraars vandoor gaat en jou 'alleen' op het podium achterlaat. <u>Een juiste beeldspraak daarentegen maakt het je luisteraars gemakkelijk om de cijfers 'mee naar huis' te nemen, omdat ze de betekenis ervan werkelijk begrepen hebben.</u> (p. 30)
------------------	--

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[geen foute metafoor] [niet vertalen] [niet overdrijven]
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[geen foute metafoor]	Onjuiste beeldspraak is te vergelijken met een sheet die per ongeluk over een andere heen geprojecteerd wordt. <u>Voorkom inefficiënte beeldspraak.</u> Als er eenmaal een beeld opgebouwd is, laat het zich nauwelijks nog veranderen. (p. 23)
[niet vertalen]	Evenals voor beeldspraak is de vuistregel voor mopjes: vertaal ze nooit. (p. 36)
[niet overdrijven]	<u>Een moeilijke maar effectieve manier om cijfers te presenteren is door middel van beeldspraak.</u> De moeilijkheid ligt in het vinden van een passend beeld, dat gedurende de hele behandeling van het onderwerp nuttig is. Je slaat de plank mis wanneer het beeld er met de verbeelding van je luisteraars vandoor gaat en jou 'alleen' op het podium achterlaat. (p. 30)

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[De auteurs geven aan dat de boeken *Praktisch presenteren* en *Persoonlijk presenteren* als een integraal geheel gezien kunnen worden:]

“Hoewel je de twee boekjes helemaal afzonderlijk kunt gebruiken, willen we benadrukken dat ze elkaar aanvullen en samen een integraal geheel vormen.”

[Voorwoord *Praktisch presenteren*]

[In *Persoonlijk presenteren* is tevens de gehele literatuurlijst opgenomen.]

[Omdat de boekjes volgens de auteurs samen een integraal geheel vormen, is ook *Persoonlijk presenteren* doorzocht op adviezen over metaforen. In dit boekje werden geen adviezen aangetroffen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Van der Meiden 1991

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Anne van der Meiden
Titel:	Over spreken gesproken. Aspecten van moderne retorica.
Uitgever:	Groningen: Wolters-Noordhoff
Reeks:	OSK Bedrijfscommunicatie
Eerste druk in:	1991
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1991
ISBN:	9001583407
Doelgroep(en):	[Algemeen] Misschien kan dit boek bijdragen tot de verbetering van het oude en beproefde communicatiemiddel door er nieuwe dimensies aan te geven, er nieuwe kansen voor te scheppen. (p. 19)
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	163
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[Framing]
--	-----------

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[Framing]	“Alle overdracht van informatie is <i>in formatie</i> zetten, de toehoorder beïnvloeden zodat hij met zijn gedachten marcheert in de aangegeven richting. Iedereen die luistert, loopt de kans 'naar de hand gezet' te worden, gemanipuleerd te worden.” pp. 140

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Er wordt geen advies over het gebruik van metaforen gegeven, maar het bestaan van metaforen wordt wel heel kort aangestipt in onderstaande passage:]

“Quintilianus, we laten hem straks weer opdraven, schreef al in 96 na Chr. een soort handleiding, te weten *Institutio oratoria*. Van dat boek (twaalf delen!) wordt wel eens beweerd dat het het meest gebruikte leerboek van alle tijden is geweest. Eigenlijk was het echter een soort sluitstuk van een eeuwenlange traditie. *In dat en andere handboeken gaat het niet alleen om 'mooi' praten. Het gaat, samengevat, om drie aspecten:*

- de logische opbouw van een verhandeling, de argumentatie, de openvolging van de onderdelen met het oog op een maximaal effect
- de te hanteren stijlvormen, zinswendingen, antitheses, woordgrappen, **metaforen** en
- de bijpassende mimiek en overige non-verbale communicatie-elementen.”

(p. 23)

[In de lopende tekst wordt met voetnoten verwezen naar verschillende bronnen. Ook is er achterin een literatuurlijst opgenomen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Claasen-van Wirdum et al. 1992

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Afke Claasen-van Wirdum, Frank Stienissen (red.) Cora van Soerland, Bert Thobokholt en Ans de Vos-Herremans
Titel:	Tekst en toespraak. Een praktische cursus taalbeheersing voor het hbo.
Uitgever:	Groningen: Wolters-Noordhoff
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1992
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1992
ISBN:	90 01 192904
Doelgroep(en):	[Onderwijs] Een praktische cursus taalbeheersing voor het hbo. [Ondertitel]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	31
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

--

Analysemodel corpus adviesboeken – Mertens 1992

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Vincent Mertens
Titel:	Spreken voor publiek
Uitgever:	Apeldoorn: Garant
Reeks:	Als je veel moet praten
Eerste druk in:	1992
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1992
ISBN:	9053501428
Doelgroep(en):	[Algemeen] Spreken voor publiek is ongetwijfeld de moeilijkste vorm van spreken, omdat velen een oordeel vellen over het betoog van die ene spreker en vooral over wat die doet en hoe die het zegt. (...) Als de inhoud de essentie wil blijven, dan is de verzorgde vorm conditio sine qua non. Daarom wil ik het hier vooral over die vorm hebben. [Inleiding]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	43
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Hoewel Mertens een aparte paragraaf over stijlmiddelen heeft opgenomen, worden er geen adviezen over het gebruik van metaforen gegeven.]

[Achterin is een literatuurlijst opgenomen. Deze literatuurlijst bevat ook verwijzingen naar boeken die in het Nederlandse corpus van dit onderzoek zijn opgenomen. In de lopende tekst wordt echter niet naar deze bronnen verwezen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Kruijssen 1993

I Algemene gegevens

Auteur(s):	A. Kruijssen
Titel:	Spreken voor groot en klein publiek.
Uitgever:	Groningen: BoekWerk
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1993
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1993
ISBN:	90 5402 065 2
Doelgroep(en):	[Algemeen] Niet iedereen heeft tijd en geld om een dergelijke training te volgen. Dat is in de meeste gevallen ook niet nodig. De beste leerschool is het leven zelf, eventueel aangevuld met een eenvoudige, praktijkgerichte training. Dit boek wil een leidraad zijn bij een degelijke voorbereiding van uw voordracht. (p.8)
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	72
Passages over metaforen op pagina:	19
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.25
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.3%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[metafoor als voorbeeld] [aandacht vasthouden]
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[metafoor als voorbeeld]	Vergelijking: <u>door beeldende taal te gebruiken houdt u de aandacht van uw publiek vast.</u>
[aandacht vasthouden]	<i>Werknemers worden hier afgedankt als een stel afgeschreven computers!</i> (p. 19)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[geen cliché]
--------------------------------------	---------------

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[geen cliché]	Een vaak gebruikte vergelijking noemen we een cliché. Deze kunt u beter vermijden, omdat ze hun beeldende functie in de loop der tijd hebben verloren en in het ergste geval zelfs ergernis wekken. (p. 19)

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Dit boek bevat geen literatuurlijst.]
--

Analysemodel corpus adviesboeken – Eckhardt & IJzermans 1994

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Leo Eckhardt & Theo IJzermans
Titel:	Het woord is nu aan u. Over spreken voor groepen.
Uitgever:	Zaltbommel: Thema
Reeks:	Mens en bedrijf
Eerste druk in:	1994
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1994
ISBN:	9070512211
Doelgroep(en):	[Algemeen] We verwachten dat dit boek voor iedereen voldoende suggesties bevat die omgezet kunnen worden in concrete voornemens ter verbetering van de presentatie. (p. 10)
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	140
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin is een lijst met ‘geraadpleegde literatuur’ opgenomen. Hierin wordt ook verwezen naar boeken uit het Nederlandse corpus van dit onderzoek. Ook is er nog een lijst met ‘aanbevolen literatuur’.]

Bijlage 4 Analysemodellen 1995-2010

Analysemodel corpus adviesboeken – Bloch 1995

I Algemene gegevens

Auteur(s):	David Bloch
Titel:	Presenteren
Uitgever:	Alphen aan den Rijn: Samsom Bedrijfsinformatie
Reeks:	PRaktijk Dossiers
Eerste druk in:	1995
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1995
ISBN:	90-14-05027-5
Doelgroep(en):	[Algemeen] In dit boek vindt u een overzicht van onderwerpen die bij een presentatietraining horen. Als u in de situatie komt om te kiezen bij welke aanbieder u wat voor training inkoop (voor uw medewerkers) of volgt (voor uzelf), dan zal u na het lezen van dit boek beter in staat zijn uw keuze te maken. [Inleiding]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	134
Passages over metaforen op pagina:	74; 137
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.125
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.1%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[vereenvoudigen] [origineel zijn]
--	-----------------------------------

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[vereenvoudigen]	<u>Zeg het eenvoudig, kort, praktisch en zo origineel mogelijk.</u>
[origineel zijn]	Geef voorbeelden en vergelijkingen en gebruik beeldende taal . Stel de luisteraar in staat om u te kunnen volgen. (p. 137)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[metafoor] [metafoor als voorbeeld]
--	-------------------------------------

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
-----------------------	-----------

[metafoor]	Geef in een korte zin de strekking van uw presentatie aan. Bij wijze van metafoor : 'Vandaag rijden we in onze zwarte bedrijfsauto van Groningen naar Venlo, en wel over Den Bosch. (p. 74)
[Metafoor als voorbeeld]	

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Literatuurlijst achterin, maar geen verwijzingen in de lopende tekst.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Wagenaar 1996

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Willem Albert Wagenaar
Titel:	Het houden van een presentatie
Uitgever:	Rotterdam: NRC Handelsblad
Reeks:	Studeren
Eerste druk in:	1996
Gebruikte druk en jaar:	Derde druk, 1996
ISBN:	905018 995 4
Doelgroep(en):	[Onderwijs] Onder de naam <i>Studeren</i> publiceert NRC HANDELSBLAD een reeks handleidingen voor studenten. [Colofon]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	23
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

--

Analysemodel corpus adviesboeken – Spolders 1997

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Marjon Spolders
Titel:	Het winnende woord. Succesvol argumenteren.
Uitgever:	Amsterdam: Bert Bakker
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1997
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1997
ISBN:	90 3511946 0
Doelgroep(en):	[Algemeen] Met dit boek wil ik een op de klassieke retorica gebaseerde methode bieden die te gebruiken is voor elke vorm van overtuigend spreken en die berust op eenvoudige uitgangspunten. De methode kan beter gewapende sprekers opleveren en - in samenspel daarmee - beter gewapende hoorders. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	160
Passages over metaforen op pagina:	16; 21; 45; 49; 80; 81; 110; 155
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	2.75
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	1.7%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[nieuw verband leggen] [overtuigen] [metafoor als voorbeeld] [verlevendigen]
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[nieuw verband leggen]	Een goed gevonden nieuwe metafoor is een verrassingsaanval en kan een onwillige hoorder zomaar veroveren. Ze legt een verband dat de hoorder nog niet kende en deze verheugt zich over zijn nieuwe inzicht. (p. 81)
[overtuigen]	Een goed gevonden metafoor kan helpen om zijn gesprekspartners te overtuigen. (p. 155)
[metafoor als voorbeeld]	<u>Het bekendste voorbeeld van taalgebruik dat onze visie op de werkelijkheid beïnvloedt, is de metafoor. Metafoorgebruik is praten over iets alsof het iets anders is.</u> Zo werd de relatie tussen taal en onze waarneming van de realiteit hierboven aangeduid met 'tweerichtingsverkeer'. Zo ook spreken we over leren - kennis verwerven - als reizen (we onderscheiden 'leerwegen'), als een gebouw (de leerling mist 'ondergrond'), als een levend organisme (de kennis is 'gegroeid'), enzovoort. Elk van deze manieren om kennisverwerving te beschrijven roept

	een aantal andere associaties op, die onze opvatting van 'leren' beïnvloeden. (p. 21)
[verlevendigen] [metafoor als voorbeeld]	Beeldend taalgebruik brengt de boodschap tot leven en heeft daardoor een extra impact op de hoorder. Centraal in beeldend taalgebruik staat de metafoor: praten over iets alsof het iets anders is, met het doel de hoorder dat 'iets' op een bepaalde manier voor ogen te stellen. Vanaf de oudheid hebben wetenschappers en geïnteresseerden zich verbaasd over de werking van de metafoor . <u>Sommige metaforen zijn zo ingeburgerd dat ze niet meer opvallen: 'We zullen wel zien waar het schip strand!'</u> Dit soort vertrouwde metaforen is tot ons denkpatroon gaan behoren, maar het is <u>onjuist ze daarom af te doen als cliché</u> . Juist ingeburgerde metaforen kunnen benut worden om de gewenste sfeer of associatie op te roepen: 'Samen de schouders eronder!' Sommige metaforen worden opeens populair en veroorzaken daardoor een soort 'wij-gevoel' tussen spreker en hoorder: 'Nu vraag ik u: kunt u daar chocola van maken?' Een tijdje geleden zag iedereen opeens 'beren op de weg'. (p. 80-81)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[vergelijking] [metafoor] [analogie] [vergelijking met als] [framing] [CMT]
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
[vergelijking met als] [metafoor]	Verwant aan de metafoor is de vergelijking : 'Ik voel me als een lek geschoten boot.' Maar, zo zei Aristoteles al, de metafoor is effectiever om twee redenen. Het als-element van de vergelijking maakt deze zwakker dan het 'dit is dat'-karakter van de metafoor en bovendien maakt het als-element de hoorder alert, terwijl je de metafoor ongemerkt kunt binnenhalen. (p. 81)
[vergelijking]	Er is vaak een poging gedaan het eigen karakter van de Romeinen te vangen in de retorische figuur van de vergelijking : 'Romeinen zijn net Japanners' - om hun vermogen aan te duiden met andermans vindingen aan de haal te gaan, 'Romeinen zijn net Engelsen: ze schaffen niets af - om de eigenaardigheden van hun politieke systeem te verklaren. (p. 16)
[analogie]	<u>Een redenering op basis van analogie (overeenkomst):</u> <u>Dat kan een overeenkomst in inhoud zijn, een vergelijking met een soortgelijk geval.</u> Bijvoorbeeld: 'We hebben geen haast; Keulen en Aken zijn ook niet op een dag gebouwd.' Of: 'Als leren schoenen warmer zitten dan schoenen van rubber, zal dat met jassen wel net zo zijn.' Het kan ook gaan om een analogie, een overeenkomst, in de redeneervorm. Dit werkt vooral goed bij de aanvechting of weerlegging van een argument. De tweede spreker neemt dan de redeneervorm van de eerste spreker over om aan te tonen dat de eerste spreker ongelijk had (een vaak gehoorde opmerking daarbij is: 'Dan kun je net zo goed zeggen dat ...'). Bijvoorbeeld: 'Roken kan niet

	verkeerd zijn, want God zelf schonk ons de tabaksplant.' 'Ja, en hij "schonk" ons ook arsenicum en giftige paddestoelen!' (p. 45)
[analogie]	Voorbeeld- en analogieredeneringen kun je weerleggen door aan te tonen dat het voorbeeld of de vergelijking niet van toepassing is op het onderwerp. (p. 49)
[metafoor]	Centraal in beeldend taalgebruik staat de metafoor : praten over iets alsof het iets anders is, met het doel de hoorder dat 'iets' op een bepaalde manier voor ogen te stellen. (p. 80)
[framing] [CMT]	<u>Het bekendste voorbeeld van taalgebruik dat onze visie op de werkelijkheid beïnvloedt, is de metafoor. Metafoorgebruik is praten over iets alsof het iets anders is.</u> Zo werd de relatie tussen taal en onze waarneming van de realiteit hierboven aangeduid met 'tweerichtingsverkeer'. Zo ook spreken we over leren - kennis verwerven - als reizen (we onderscheiden 'leerwegen'), als een gebouw (de leerling mist 'ondergrond'), als een levend organisme (de kennis is 'gegroeid'), enzovoort. Elk van deze manieren om kennisverwerving te beschrijven roept een aantal andere associaties op, die onze opvatting van 'leren' beïnvloeden. (p. 21)
[framing]	We kunnen ook <i>bewust</i> gebruikmaken van de mogelijkheid om met taal onze visie op de werkelijkheid te beïnvloeden . Denk maar aan de vele verzachtende uitdrukkingen die worden gebruikt om de pijnlijke boodschap 'gestorven' acceptabeler te maken: de overledene is niet dood, maar 'ingeslapen', hij 'rust zacht', of hij 'heeft het tijdelijke met het eeuwige verwisseld'. <u>De president-directeur van Schiphol duidt een investering van ruim dertig miljard gulden om de start- en landingsbanen van de luchthaven te verplaatsen naar een eiland voor de kust van de Noordzee aan als een 'kwaliteitssprong'.</u> (p.21)
[CMT]	Vanaf de oudheid hebben wetenschappers en geïnteresseerden zich verbaasd over de werking van de metafoor . <u>Sommige metaforen zijn zo ingeburgerd dat ze niet meer opvallen: 'We zullen wel zien waar het schip strand!'</u> Dit soort vertrouwde metaforen is tot ons denkpatroon gaan behoren, maar het is <u>onjuist ze daarom af te doen als cliché</u> . Juist ingeburgerde metaforen kunnen benut worden om de gewenste sfeer of associatie op te roepen: 'Samen de schouders eronder!' Sommige metaforen worden opeens populair en veroorzaken daardoor een soort 'wij-gevoel' tussen spreker en hoorder: 'Nu vraag ik u: kunt u daar chocola van maken?' Een tijdje geleden zag iedereen opeens 'beren op de weg'. (p. 80-81)

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	[kritisch zijn] [aanpassen aan publiek]
------------------------------------	---

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld
[kritisch zijn] [aanpassen aan publiek]	Ook is het goed te zoeken naar beeldende bewoordingen voor het product en de voordelige kenmerken ervan. Woorden die een aangenaam plaatje in het hoofd van de gesprekspartner oproepen. Maar wel <u>kritisch zijn</u> , want het is niet effectief om een product aan te prijzen als 'de Rolls Royce onder de afwasborstels'. Tenzij ingeschat kan worden dat de gesprekspartner zo'n grapje wel zal waarderen. (p. 110)

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[geen foute metafoor] [niet overdrijven]
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[geen foute metafoor]	Een verkeerde, niet-aansprekende metafoor daarentegen ervaart de hoorder als een regelrechte afknapper. Wie Mick Jagger nu nog aanprijst als een 'jonge god', hoeft niet op veel bijval te rekenen. (p. 81)
[niet overdrijven]	Zoals altijd geldt ook hier: overdaad schaadt. De opgewonden oorlogsmetaforen waar het bedrijfsleven zich soms van bedient - 'We moeten de rijen in Europa sluiten om de aanval van de Aziatische tijgers meedogenloos af te slaan!' - zijn voor een enigszins kritische hoorder hoofdzakelijk lachwekkend. Dat doet het ethos van de spreker geen goed. (p. 81)

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron
[metafoor] [vergelijking]	Verwant aan de metafoor is de vergelijking : 'Ik voel me als een lek geschoten boot.' Maar, zo zei Aristoteles al, de metafoor is effectiever om twee redenen. Het als-element	Aristoteles

	van de vergelijking maakt deze zwakker dan het 'dit is dat'-karakter van de metafoor en bovendien maakt het als-element de hoorder alert, terwijl je de metafoor ongemerkt kunt binnenhalen. (p. 81)	
--	--	--

IX Aanvullende opmerkingen

[Dit boek is gebaseerd op de klassieke retorica en verwijst veelvuldig naar Aristoteles. Achterin is een register opgenomen. De in de tekst gebruikte noten zijn achterin terug te vinden.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Van der Spek 1998

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Erik van der Spek
Titel:	Speech op zakformaat. Tips en checklisten voor toespraken en presentaties.
Uitgever:	Alphen aan den Rijn: Samsom Bedrijfsinformatie
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1998
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1998
ISBN:	90-14-05508-0
Doelgroep(en):	[Algemeen] Tips en checklisten voor toespraken en presentaties [Ondertitel]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	61
Passages over metaforen op pagina:	9; 25; 27
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.25
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.4%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[publiek iets meegeven] [beeld oproepen] [verlevendigen]
--	---

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[publiek iets meegeven]	Als u uw publiek ter afsluiting iets mee wilt geven om over na te denken, kunt u afsluiten met een <i>metafoor</i> of met een <i>paradox</i> . (p. 27)
[beeld oproepen]	Als het goed is boeit u het oor van de luisteraars, maar niet hun oog. Bij een toespraak is niet zo veel te zien. Dat kunt u compenseren met <i>beeldend taalgebruik</i> . <u>Taalgebruik is beeldend als het concreet is, als het beeldspraak (vergelijkingen en metaforen) en voorbeelden bevat.</u> (p. 9)
[verlevendigen]	Spreken in beelden (metaforen , vergelijkingen, analogieën) zorgt voor verlevendiging. (p. 25)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
-----------------------	-----------

--	--

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld
[publiek iets meegeven]	Slot: Als u uw publiek ter afsluiting iets mee wilt geven om over na te denken, kunt u afsluiten met een <i>metafoor</i> of met een <i>paradox</i> . (p. 27)

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin het boek is een literatuurlijst opgenomen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Van Vilsteren & Angenent 1998

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Paul van Vilsteren & Margo Angenent
Titel:	Presenteren. De basis.
Uitgever:	Groningen: Wolters-Noordhoff
Reeks:	Praktische vaardigheden.
Eerste druk in:	1998
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1998
ISBN:	9001905676
Doelgroep(en):	[Onderwijs] De methode is bedoeld voor studenten in het hoger beroepsonderwijs, maar we denken dat studenten in de hogere jaren van het mbo, aan het eind van het vwo en aan het begin van een universitaire opleiding ook profijt van de methode kunnen hebben. [Inleiding, p. 7]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	117
Passages over metaforen op pagina:	22; 58; 60; 62; 80; 87; 91; 119; 121
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	1.25
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	1.1%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[beeld oproepen] [verduidelijken] [nieuw verband leggen] [vereenvoudigen] [verlevendigen] [aantrekkelijke opening] [grijp terug op de opening]
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[beeld oproepen]	Verder is het belangrijk de informatie waar het kan te visualiseren voor het publiek en gebruik te maken van voorbeelden, analogieën en metaforen . (p. 58)
[verduidelijken]	Ook abstracte begrippen kunnen in deze drieslag toegankelijk worden gemaakt, waarin voorbeelden, metaforen en analogieën goed dienst kunnen doen. (p. 60)
[nieuw verband leggen]	Je gebruikt analogieën en metaforen om wat onbekend is te vergelijken met wat bekend is. (p. 62)
[vereenvoudigen]	<u>Zeker wanneer het onderwerp niet eenvoudig is, kan een vergelijking met iets wat alom bekend is de deuren openen voor</u>

[nieuw verband leggen] [verlevendigen]	de moeilijke boodschap. Een analogie of metafoor vergelijkt het onbekende met het bekende. In het voorbeeld over de vliegvelduitbreiding vind je in de opening bijvoorbeeld een vergelijking van het vliegtuig met de auto's in de file. Een metafoor is vaak iets abstracter, maar kan verrassend werken. (p. 80)
[verduidelijken]	<u>Alles wat onnodig extra energie van de luisteraar vraagt, moet vermeden worden. Abstracte begrippen, vaktaal, lange zinnen, vragen van de luisteraar een vertaalslag.</u> De luisteraar kan zijn energie beter aanwenden om mee te denken en zelf de juiste conclusies te trekken, dan dat hij de hele tijd bezig is dat wat de spreker is te vertalen naar zijn eigen referentiekader. Daarom moet je er naar streven om dat wat je vertelt zo zichtbaar mogelijk te maken. De zichtbaarheid zit hem niet alleen in de visuals die je gebruikt of in het gebruik van voorbeelden, metaforen en analogieën, maar het zit hem ook in het taalgebruik. (p. 87)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[analogie] [metafoor]
--	-----------------------

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
[analogie]	Analogie: een vergelijking van wat onbekend is met wat bekend is bij de toehoorder. (p. 119)
[metafoor]	Een vergelijking van iets dat beter begrepen kan worden door het te vergelijken met iets dat wel bekend is. De metafoor visualiseert wat je eigenlijk wilt vertellen. Het maakt de informatie toegankelijk. (p. 121)

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	[aanpassen aan publiek]
------------------------------------	-------------------------

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld
[aanpassen aan publiek]	De leeftijd van de mensen zegt iets over de cultuur en de ervaringswereld waaraan je kunt refereren in voorbeelden, metaforen en anekdotes. (p. 22)

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld
[aantrekkelijke opening]	<p>Inleiding:</p> <p>De opening is het begin van de ontmoeting. Met de opening moet je de aandacht pakken, maar afhankelijk van de situatie kun je dat op verschillende manieren doen. Met iets actueels, een treffend beeld, een citaat, een analogie of metafoor, of met een vraag. (p. 91)</p>
[grijp terug op de opening]	<p>Slot:</p> <p>Als je begon met een metafoor of een analogie, ben je nu misschien in staat deze nog een stukje door te trekken in het licht van de presentatie. (p. 81)</p>

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin het boek is een glossarium opgenomen. Onder het kopje 'bronvermelding' staat een uitleg van de samenstelling van dit boek:]

Nu we zover zijn, dat we onze methode in een boek en een computerprogramma vastleggen, is het moeilijk een lijst met geraadpleegde bronnen samen te stellen. Velen hebben ons geïnspireerd, maar vaker hebben we onze eigen keuzen gemaakt.
(p. 125)

Analysemodel corpus adviesboeken – Pietersma 1999

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Sybrand Pietersma
Titel:	Presenteren kun je leren
Uitgever:	Arnhem: Angerenstein
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1999
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 1999
ISBN:	9075753438
Doelgroep(en):	[Algemeen] Je bent gevraagd een presentatie te houden en je hebt weinig of geen kennis van presenteren? Dat lijkt een haast onmogelijke taak. Dit boekje kan je helpen. Presenteren kun je leren is een praktische handleiding waarin je stap voor stap wordt ingewijd in de geheimen van een effectieve presentatie. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	43
Passages over metaforen op pagina:	11
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.125
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.3%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[verlevendigen]
--	-----------------

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[verlevendigen]	Waarmee kun je je boodschappen verlevendigen? Enkele voorbeelden (...) Bedenk een metafoor voor het onderwerp. (p. 11)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[metafoor]
--	------------

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
[metafoor]	Een metafoor is een beeld dat je gebruikt om iets anders te beschrijven. Vaak gebruik je metaforen wanneer er geen woord is voor datgene wat je wilt beschrijven. (p. 11)

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

--

Analysemodel corpus adviesboeken – Oomkes 2000

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Frank R. Oomkes
Titel:	Communicatieleer. Een inleiding.
Uitgever:	Amsterdam: Boom
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1986
Gebruikte druk en jaar:	Achtste druk, 2000
ISBN:	9053525378
Doelgroep(en):	[Onderwijs] Dit leerboek werd tijdens een reeks van jaren ontwikkeld voor een college 'Inleiding in de communicatieleer'. [Voorwoord (p. 15)]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	34
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

--

Analysemodel corpus adviesboeken – Braas et al. 2001

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Cees Braas, Judith Kat, Gea Timmer & Inge Ville
Titel:	Presenteren
Uitgever:	Groningen: Wolters-Noordhoff
Reeks:	Taaltopics
Eerste druk in:	2001
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 2001
ISBN:	90 0116388 2
Doelgroep(en):	[Onderwijs] Dit boek over Presenteren is onderdeel uit de reeks Taaltopics en is bestemd voor studenten uit het hoger onderwijs. [Voorwoord] [Algemeen] Tevens is het bedoeld voor diegenen die in hun dagelijkse werkzaamheden te maken hebben of te maken krijgen met het verzorgen van presentaties. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	75
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Literatuurlijst achterin, maar geen verwijzingen in de lopende tekst. Tevens is er achterin een register opgenomen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Cornelis 2002

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Louise Cornelis
Titel:	Adviseren met perspectief. Rapporten en presentaties maken.
Uitgever:	Bussum: Coutinho
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	2002
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 2002
ISBN:	90 6283 302 0
Doelgroep(en):	[Zakelijk] Dit boek is dus in de eerste plaats bedoeld voor adviseurs die werken vanuit dat expertmodel. [Opmaat]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	115
Passages over metaforen op pagina:	102; 107; 108
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.75
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.7%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[metafoor als voorbeeld] [beeld oproepen] [CMT]
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[metafoor als voorbeeld] [beeld oproepen]	Voor de <i>andere</i> figuren en beelden is het leren visualiseren en denken in metaforen noodzakelijk. Een manier om te bedenken hoe een bepaalde boodschap visueel kan worden, is de boodschap net zo lang herformuleren totdat ze een metafoor bevat. Die metafoor is dan het beeld. Bijvoorbeeld: 'Voor goede commerciële resultaten dienen zowel de front-office als de back-office optimaal te functioneren' zou te herformuleren zijn als <u>'Het commerciële resultaat van de onderneming berust op twee pijlers: front-office en back-office', en dat is te visualiseren, bijvoorbeeld door een platform op twee pilaren.</u> (p. 107)
[metafoor als voorbeeld] [beeld oproepen] [CMT]	<u>Bij sommige theorieën kun je voor het visualiseren goed gebruik maken van frameworks.</u> Sommige daarvan zijn namelijk kant-en-klaar voorhanden. Bijvoorbeeld: in een bepaalde theorie over communicatie wordt communicatie opgevat als een zender en een ontvanger die met elkaar verbonden zijn via een 'buis' (die staat voor medium) waardoor boodschappen heen en weer gezonden worden (de zogenoemde buis- of conduit- metafoor). <u>Als de presentatie gaat over bijvoorbeeld publiek, mediumkeuze</u>

	en boodschap bij het opzetten van een nieuwe advertentiecampagne, is het plaatje dus al bijna klaar. (p. 108)
[CMT]	Extra voordeel van een goed gekozen visualisatie van de hoofdboodschap kan zijn dat de afbeelding een rol gaat spelen als symbool voor het advies. Krachtige metaforen werken zo en gaan, bijvoorbeeld in een veranderingssituatie, een eigen leven leiden. (p. 102)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin is een literatuurlijst opgenomen, die per hoofdstuk is gesorteerd. In de lopende tekst wordt hier niet naar verwezen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Janssen 2002

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Daniel Janssen
Titel:	Zakelijke communicatie 1
Uitgever:	Groningen: Wolters-Noordhoff
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1996
Gebruikte druk en jaar:	Vierde druk, 2002
ISBN:	90 0143298 0
Doelgroep(en):	[Onderwijs: de vierde druk is tot stand gekomen met behulp van de tips van docenten en studenten.]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	72
Passages over metaforen op pagina:	356; 357
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.25
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.3%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[beeld oproepen] [concretiseren] [vereenvoudigen] [metafoor als voorbeeld] [CMT] [verfraaien]
--	---

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[beeld oproepen] [concretiseren]	De laatste truc verschilt in wezen niet veel van de vorige. <u>Ook hier gaat het om illustraties, maar dan om illustraties waarmee je ingewikkelde of abstracte zaken beter voorstelbaar maakt.</u> Je kunt dat doen door treffende vergelijkingen te maken of metaforen te gebruiken. (p. 356)
[vereenvoudigen] [verfraaien] [metafoor als voorbeeld] [CMT]	Het gebruik van vergelijkingen en metaforen is in wezen een oude truc, die echter uitstekend werkt. Wij begrijpen het een en ander van onze hersenen doordat iemand die hersenen heeft vergeleken met een computer die input krijgt en daar bewerkingen op uitvoert die leiden tot een output. Met zulke metaforen zijn ingewikkelde kwesties vaak aantrekkelijk te vereenvoudigen. <u>Moeilijke kwesties worden zo binnen een bekend denkraam gepast, zodat ze later sneller en beter te reproduceren zijn.</u> (p. 357)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin is een literatuurlijst opgenomen, maar hier wordt niet naar verwezen in de lopende tekst.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Hilgers & Vriens 2003

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Floor Hilgers & Jan Vriens
Titel:	Professioneel presenteren. Handleiding bij het voorbereiden en verzorgen van informatieve en overtuigende presentaties.
Uitgever:	Schoonhoven: Academic Service
Reeks:	PMO
Eerste druk in:	1994
Gebruikte druk en jaar:	Tweede druk, 2003
ISBN:	90 5261 402 4
Doelgroep(en):	[Algemeen] Spreekbeurt, lezing, presentatie of workshop, de naam van de bijeenkomst doet niets af aan de spanning en kriebels die velen erbij ervaren. Aan de vakkennis ligt het niet; de spreker is ruimschoots ingevoerd in het onderwerp. De spanning ontstaat doordat er een publiek is en een doel. Daarmee zijn de communicatie en de interactie net zo belangrijk geworden als de feitelijke inhoud. Vanuit de praktijkervaring in tal van trainingen en opleidingssituaties zijn wij gekomen tot deze handleiding <i>Professioneel Presenteren</i> . Tips en concrete aandachtspunten vormen de ingrediënten om presentatievaardigheden aan te leren of aan te scherpen. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	129
Passages over metaforen op pagina:	48
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.5
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.4%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[metafoor als voorbeeld] [verlevendigen] [verfraaien]
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[metafoor als voorbeeld]	<u>Een bekende metafoor is de organisatie als organisme.</u> Deze metafoor ziet de organisatie als een levend wezen. Er zijn grote en kleine organisaties, jonge en oude, starre en flexibele. Net als een organisme neemt de organisatie allerlei grondstoffen, kapitaal en arbeid uit haar omgeving op (input), die dan worden getransformeerd (throughput) tot een product of dienst (output).

	De onderdelen binnen de organisatie kunnen dan worden opgevat als de organen die de input verwerken en bewerken. Organisaties kunnen in deze visie ook leren van de omgeving en zich aanpassen aan de omgeving. (p. 48)
[verlevendigen] [verfraaien]	Voor de stap van uw bouwplan naar de uitgewerkte presentatie heeft u creatieve ideeën nodig. <u>Ideeën die uw boodschap levendig en aantrekkelijk maken</u> . Wij geven enkele voorbeelden: (...) - Bedenk een metafoor voor uw onderwerp. (p. 48)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[metafoor]
--	------------

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
[metafoor]	Een metafoor is een beeld dat je gebruikt om iets anders te beschrijven. Vaak gebruik je metaforen wanneer er geen woord is voor datgene wat je wilt beschrijven. (p. 48)

IV Voorwaarden

Geef de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geef de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[niet te ver doorvoeren]
--------------------------------------	--------------------------

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[niet te ver doorvoeren]	Pas wel op dat u een metafoor niet te ver doorvoert. (p. 48)

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geef de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geef de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin is een literatuurlijst opgenomen, waarnaar niet wordt verwezen in de lopende tekst.
Ook is er achterin een register opgenomen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – IJzermans & Van Schaaijk 2003

I Algemene gegevens

Auteur(s):	M.G. IJzermans & G.A.F.M. van Schaaijk
Titel:	Oefening baart kunst. Onderzoeken, argumenteren en presenteren voor juristen.
Uitgever:	Den Haag: Boom
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	?
Gebruikte druk en jaar:	Tweede druk, 2003
ISBN:	90-5454-364-7
Doelgroep(en):	[Onderwijs] Dit vaardighedenboek is geschreven voor gebruik in het juridische onderwijs. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	24
Passages over metaforen op pagina:	131
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.25
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.2%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld
[aantrekkelijke opening]	<p>Inleiding:</p> <p><u>Er zijn allerlei manieren om een voordracht op een aantrekkelijke manier te openen.</u> U kunt het publiek bij het onderwerp betrekken door te beginnen met een vraag. Een plaatje of voorwerp is ook een mogelijkheid, maar het vervolg moet er dan wel goed op aansluiten. U kunt beginnen met een citaat, een beeldspraak of een actuele of historische invalshoek (aldus Van der Spek 2002, p. 25-28). (p. 131)</p>

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron
[aantrekkelijke opening]	<p><u>Er zijn allerlei manieren om een voordracht op een aantrekkelijke manier te openen.</u> U kunt het publiek bij het onderwerp betrekken door te beginnen met een vraag. Een plaatje of voorwerp is ook een mogelijkheid, maar het vervolg moet er dan wel goed op aansluiten. U kunt beginnen met een citaat, een beeldspraak of een actuele of historische invalshoek. (aldus Van der Spek 2002, p. 25-28). (p. 131)</p>	Andere adviseur

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin is een literatuurlijst opgenomen en hier wordt door middel van voetnoten naar verwezen. Ook is er achterin een register opgenomen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Jansen et al. 2004

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Carel Jansen, Michael Steehouder & Maruschka Gijsen
Titel:	Professioneel Communiceren. Taal- en communicatiegids.
Uitgever:	Groningen: Martinus Nijhoff
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	2004
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 2004
ISBN:	90 68 905619
Doelgroep(en):	[Zakelijk], [Onderwijs] Veel professionals in profit- en non-profitorganisaties zijn weliswaar niet gespecialiseerd op het gebied van communicatie, maar worden uit hoofde van hun functie wel geconfronteerd met complexe communicatietaken die ze effectief en efficiënt uit moeten voeren. <i>Professioneel Communiceren</i> is bedoeld om hun dat gemakkelijker te maken. Het boek bevat een uitgebreide verzameling adviezen die zijn geschreven door ervaren Nederlandse communicatieadviseurs. Niet alleen binnen organisaties, maar ook in het hoger onderwijs kan het boek goede diensten bewijzen, als een aanvulling op of zelfs als een alternatief voor traditionele handboeken op dit gebied. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	56
Passages over metaforen op pagina:	538; 551
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.25
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.4%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[verlevendigen] [metafoor als voorbeeld]
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[verlevendigen] [metafoor als voorbeeld]	<u>Maak om het betoog te verlevendigen gebruik van beeldspraak</u> (mits niet overbekend en dus clichématig). Metaforen kunnen heel beeldend zijn en soms preciezer bij de toehoorders overkomen dan een zakelijke beschrijving. Vergelijk een impressie zonder en met metafoor: 'Het debat was erg levendig, alleen kon niemand het op een gegeven ogenblik nog volgen' met: <u>'De argumenten vlogen heen en weer als bij een</u>

	pingpongwedstrijd; alleen kon na een tijd niemand het balletje nog volgen.' (p. 538)
--	---

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[concretisering]
--	------------------

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
[concretisering]	Zorg dat de hoofdboodschap van de speech zo veel aandacht krijgt dat het publiek er eenvoudigweg niet omheen kan. <u>Gebruik in de inleiding bij voorkeur een concretisering, een beeldend fragment dat een metafoor vormt voor de hoofdboodschap van de speech.</u> (p. 551)

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[geen cliché]
--------------------------------------	---------------

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[geen cliché]	Maak om het betoog te verlevendigen gebruik van beeldspraak (mits niet overbekend en dus clichématig). (p. 538)

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld
[concretisering]	Inleiding: Zorg dat de hoofdboodschap van de speech zo veel aandacht krijgt dat het publiek er eenvoudigweg niet omheen kan. <u>Gebruik in de inleiding bij voorkeur een concretisering, een beeldend fragment dat een metafoor vormt voor de hoofdboodschap van de speech.</u> (p. 551)

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin is een behoorlijk uitgebreide literatuurlijst opgenomen. Na elk hoofdstuk wordt verwezen naar deze lijst.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Wiertzema & Jansen 2004

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Klaas Wiertzema & Patricia Jansen
Titel:	Spreken in het openbaar
Uitgever:	Amsterdam: Pearson Education
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	2004
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 2004
ISBN:	90-430-0894-X
Doelgroep(en):	[Algemeen] Met dit boek willen we een bijdrage leveren aan de verbetering van de kwaliteit van presentaties. Het boek bevat een volledige instructie voor het schrijven en geven van een goede presentatie. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	187
Passages over metaforen op pagina:	136; 137; 161; 162; 163; 165; 166
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	4.5
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	2.4%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[emotie oproepen] [retentie publiek] [verfraaien] [intensiveren] [verduidelijken] [beledigen] [uitlichten] [humoristisch zijn] [verduidelijken] [emotie uiten] [kritiek uiten] [compliment geven] [verzachten] [publiek tot nadenken aanzetten] [concretiseren] [metafoor als voorbeeld]
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[emotie oproepen] [retentie publiek]	Allegorie: om de uitleg van iets aan te passen aan de belevingswereld van het publiek, om het publiek te laten meevoelen of iets gemakkelijker te laten onthouden. (p. 161)
[verfraaien] [emotie oproepen] [intensiveren]	Metafoor: Het maken van een vergelijking door figuratief woordgebruik. Beeldspraak met behulp van een figuratieve vergelijking. <i>Toepassing:</i> om esthetische redenen, om een gedachte te intensiveren (door emoties en gevoel te beschrijven of indirect bij het publiek op te roepen). <i>Voorbeelden:</i>

[metafoor als voorbeeld]	<ul style="list-style-type: none"> • "From Stettin in the Baltic to Trieste in the Adriatic, an iron curtain has descended across the continent." (Winston S. Churchill) • "The iron lady" in plaats van 'Margaret Thatcher'. <p>(p. 161-162)</p>
[verduidelijken] [verfraaien] [metafoor als voorbeeld]	<p>Analogie: Het vergelijken van twee personen, situaties of objecten.</p> <p><i>Toepassing:</i> om iets uit te leggen en om esthetische redenen.</p> <p><i>Voorbeelden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • "Knowledge always desires increase: it is like fire, which must first be kindled by some external agent, but which will afterwards propagate itself." (Samuel Johnson) • "Being powerful is like being a lady. If you have to tell people you are, you aren't." (Margaret Thatcher) • "Notaris van Dalen zat op zijn kantoor als een spin in zijn web en spon lange draden van inkt op een vel papier." (Belcampo) <p>(p. 161)</p>
[verfraaien] [beledigen] [metafoor als voorbeeld]	<p>Metoniem: In plaats van het bedoelde wordt iets anders genoemd, op grond van een bepaalde betrekking die tussen beide bestaat.</p> <p><i>Toepassing:</i> om esthetische redenen, dichterlijk. Soms juist cynisch en beledigend.</p> <p><i>Voorbeelden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • "The pen is mightier than the sword." (Edward George Bulwer Lytton; hier wordt niet de pen bedoeld, maar dat wat hij schrijft.) • "De inkt van de geleerde is heiliger dan het bloed van de martelaar." (De profeet Mohammed; hier wordt niet de inkt bedoeld, maar dat wat hij schrijft.) • "Nederland heeft gewonnen met 2-0." (hier wordt niet Nederland bedoeld, maar het Nederlands voetbalelftal.) • "Alle neuzen wijzen in dezelfde richting" in plaats van "Iedereen is het met elkaar eens". <p>(p. 162)</p>
[uitlichten] [verfraaien] [verduidelijken] [metafoor als voorbeeld]	<p>Personificatie: Verpersoonlijking van onpersoonlijke dingen. Verwant aan de metafoor.</p> <p><i>Toepassing:</i> om de noodzaak van iets te accentueren door menselijke kenmerken te geven aan objecten of abstracties. Soms onbewust gebruikt of om esthetische redenen. Ook wel gebruikt om het onbegrijpelijke tastbaar te maken of eigen verantwoordelijkheden te ontlopen.</p> <p><i>Voorbeelden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • "England expects every man to do his duty." (Lord Nelson) • "De zee neemt en de zee geeft." • "Money is a terrible master but an excellent servant." (Phineas Taylor Barnum) • "Jede Nation spottet iiber die andern, und alle haben recht." (Arthur Schopenhauer) • "Er is geen individu die niet zou worden gehouden voor misdadig, indien hij zich veroorloofde wat de staat zich veroorlooft." (Multatuli). <p>(p. 163)</p>
[uitlichten] [humoristisch zijn]	<p>Simile (of als-vergelijking): Een expliciete vergelijking tussen twee zaken, gebruik makend van 'zoals' of 'als'.</p> <p><i>Toepassing:</i> Om een hoeveelheid te accentueren of om humor in een tekst te brengen.</p>

[metafoor als voorbeeld]	<p><i>Voorbeelden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • "Zo rood als een kreeft." • "My love is as a fever, longing still, For that which longer nurseth the disease. " (William Shakespeare, Sonnet CXL VII) • "Husbands are like fires, they go out when unattended." (Zsa Zsa Gabor) • "Paying alimony is like feeding hay to a dead horse." (Groucho Marx) • "Giften zijn als vishaken." (Marcus Valerius Martialis) • "Ook een hinkende vergelijking kan toch erg mooi zijn, zoals een hinkende vrouw toch erg mooi kan zijn." (V. Buddingh'). (p. 163)
<p>[verzachten]</p> <p>[publiek tot nadenken aanzetten]</p> <p>[verfraaien]</p> <p>[emotie uiten]</p> <p>[verduidelijken]</p> <p>[kritiek uiten]</p> <p>[compliment geven]</p>	<p>[functies overgenomen uit de tabel op p. 165-166]</p> <p>Een allegorie kan gebruikt worden om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 'harde' uitspraken en pijnlijke boodschappen te verzachten; - het publiek tot nadenken aan te zetten; - de tekst mooier te maken; - bedoelingen, emoties of ideeën duidelijker over te brengen aan het publiek; - om kritiek te uiten op een situatie of persoon; - om goedkeuring uit te spreken over een situatie of een compliment te geven aan een persoon. <p>(p. 165)</p>
<p>[publiek tot nadenken aanzetten]</p> <p>[verfraaien]</p> <p>[emotie uiten]</p> <p>[verduidelijken]</p> <p>[kritiek uiten]</p> <p>[compliment geven]</p>	<p>[functies overgenomen uit de tabel op p. 165-166]</p> <p>Een analogie kan gebruikt worden om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het publiek tot nadenken aan te zetten; - de tekst mooier te maken; - bedoelingen, emoties of ideeën duidelijker over te brengen aan het publiek; - om kritiek te uiten op een situatie of persoon; - om goedkeuring uit te spreken over een situatie of een compliment te geven aan een persoon. <p>(p. 165)</p>
<p>[verzachten]</p> <p>[publiek tot nadenken aanzetten]</p> <p>[verfraaien]</p> <p>[emotie uiten]</p> <p>[verduidelijken]</p>	<p>[functies overgenomen uit de tabel op p. 165-166]</p> <p>Een metafoor kan gebruikt worden om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 'harde' uitspraken en pijnlijke boodschappen te verzachten; - het publiek tot nadenken aan te zetten; - de tekst mooier te maken; - bedoelingen, emoties of ideeën duidelijker over te brengen aan het publiek. <p>(p. 166)</p>
[concretiseren]	[functies overgenomen uit de tabel op p. 165-166]
[intensiveren]	Een metoniem kan gebruikt worden om:

[verfraaien] [kritiek uiten]	- uitspraken en bedoelingen te versterken en/of accentueren; - de tekst mooier te maken; - om kritiek te uiten op een situatie of persoon. (p. 166)
[verzachten] [publiek tot nadenken aanzetten] [verfraaien] [emotie uiten] [verduidelijken] [kritiek uiten] [compliment geven]	[functies overgenomen uit de tabel op p. 165-166] Een parabel kan gebruikt worden om: - ‘harde’ uitspraken en pijnlijke boodschappen te verzachten; - het publiek tot nadenken aan te zetten; - de tekst mooier te maken; - bedoelingen, emoties of ideeën duidelijker over te brengen aan het publiek; - om kritiek te uiten op een situatie of persoon; - om goedkeuring uit te spreken over een situatie of een compliment te geven aan een persoon. (p. 166)
[concretiseren] [intensiveren] [verzachten]	[functies overgenomen uit de tabel op p. 165-166] Een personificatie kan gebruikt worden om: - uitspraken en bedoelingen te versterken en/of accentueren; - ‘harde’ uitspraken en pijnlijke boodschappen te verzachten. (p.166)
[concretiseren] [intensiveren] [publiek tot nadenken aanzetten] [verfraaien] [humoristisch zijn] [emotie uiten] [verduidelijken]	[functies overgenomen uit de tabel op p. 165-166] Een vergelijking met als kan gebruikt worden om: - uitspraken en bedoelingen te versterken en/of accentueren; - het publiek tot nadenken aan te zetten; - de tekst mooier te maken; - de tekst humoristischer te maken; - bedoelingen, emoties of ideeën duidelijker over te brengen aan het publiek. (p.166)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[allegorie] [metafoor] [analogie] [metoniem] [parabel] [personificatie] [vergelijking met als]
--	---

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
[allegorie]	Allegorie: Een metafoor die in een zin of zelfs door een hele verhandeling heen wordt gebruikt. Het gaat hierbij om de symbolische betekenis achter het verhaal. <i>Toepassing:</i> om de uitleg van iets aan te passen aan de belevingswereld van het publiek, om het publiek te laten

	<p>meevoelen of iets gemakkelijker te laten onthouden. De allegorie wordt ook gebruikt om relatief veilig kritiek te uiten op bijvoorbeeld machthebbers. (p. 161)</p>
[metafoor]	<p>Metafoor: Het maken van een vergelijking door figuratief woordgebruik. Beeldspraak met behulp van een figuratieve vergelijking. <i>Toepassing:</i> om esthetische redenen, om een gedachte te intensiveren (door emoties en gevoel te beschrijven of indirect bij het publiek op te roepen). <i>Voorbeelden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • "From Stettin in the Baltic to Trieste in the Adriatic, an iron curtain has descended across the continent." (Winston S. Churchill) • "The iron lady" in plaats van 'Margaret Thatcher'. <p>(p. 161-162)</p>
[analogie]	<p>Analogie: Het vergelijken van twee personen, situaties of objecten. <i>Toepassing:</i> om iets uit te leggen en om esthetische redenen. <i>Voorbeelden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • "Knowledge always desires increase: it is like fire, which must first be kindled by some external agent, but which will afterwards propagate itself." (Samuel Johnson) • "Being powerful is like being a lady. If you have to tell people you are, you aren't." (Margaret Thatcher) • "Notaris van Dalen zat op zijn kantoor als een spin in zijn web en spon lange draden van inkt op een vel papier." (Belcampo) <p>(p. 161)</p>
[metoniem]	<p>Metoniem: In plaats van het bedoelde wordt iets anders genoemd, op grond van een bepaalde betrekking die tussen beide bestaat. <i>Toepassing:</i> om esthetische redenen, dichterlijk. Soms juist cynisch en beledigend. <i>Voorbeelden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • "The pen is mightier than the sword." (Edward George Bulwer Lytton; hier wordt niet de pen bedoeld, maar dat wat hij schrijft.) • "De inkt van de geleerde is heiliger dan het bloed van de martelaar." (De profeet Mohammed; hier wordt niet de inkt bedoeld, maar dat wat hij schrijft.) • "Nederland heeft gewonnen met 2-0." (hier wordt niet Nederland bedoeld, maar het Nederlands voetbalelftal.) • "Alle neuzen wijzen in dezelfde richting" in plaats van "Iedereen is het met elkaar eens". <p>(p. 162)</p>
[parabel]	<p>Parabel: Een levensles uitleggen aan de hand van een alledaags verhaal, waarbij de gelijkenis wordt gebruikt. (Nauw verwant aan allegorie, maar dat zijn meer symbolische verhalen.) <i>Toepassing:</i> voornamelijk om morele of didactische redenen, vaak religieus van aard. <i>Voorbeelden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In de Bijbel wordt veel gewerkt met parabellen: De verloren zoon (Lucas 15), De barmhartige Samaritaan (Lucas 10), De zaaier (Lucas 8), De begraven talenten (Mattheüs 25). • Friedrich Nietzsche gebruikt in zijn boek 'Die Fröhliche Wissenschaft' de parabel over de dwaze man die op het

	<p>marktplaats proclameert dat de mensen God hebben gedood ("Waar God heen is?" riep hij uit. "Dat zal ik jullie zeggen! Wij hebben hem gedood, jullie en ik! Wij allen zijn zijn moordenaars!").</p> <p>(p. 162)</p>
[personificatie]	<p>Personificatie: Verpersoonlijking van onpersoonlijke dingen. Verwant aan de metafoor.</p> <p><i>Toepassing:</i> om de noodzaak van iets te accentueren door menselijke kenmerken te geven aan objecten of abstracties. Soms onbewust gebruikt of om esthetische redenen. Ook wel gebruikt om het onbegrijpelijke tastbaar te maken of eigen verantwoordelijkheden te ontlopen.</p> <p><i>Voorbeelden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • "England expects every man to do his duty." (Lord Nelson) • "De zee neemt en de zee geeft." • "Money is a terrible master but an excellent servant." (Phineas Taylor Barnum) • "Jede Nation spottet iiber die andern, und alle haben recht." (Arthur Schopenhauer) • "Er is geen individu die niet zou worden gehouden voor misdadig, indien hij zich veroorloofde wat de staat zich veroorlooft." (Multatuli). <p>(p. 163)</p>
[vergelijking met als]	<p>Simile (of als-vergelijking): Een expliciete vergelijking tussen twee zaken, gebruik makend van 'zoals' of 'als'.</p> <p><i>Toepassing:</i> Om een hoeveelheid te accentueren of om humor in een tekst te brengen.</p> <p><i>Voorbeelden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • "Zo rood als een kreeft." • "My love is as a fever, longing still, For that which longer nurseth the disease." (William Shakespeare, Sonnet CXL VII) • "Husbands are like fires, they go out when unattended." (Zsa Zsa Gabor) • "Paying alimony is like feeding hay to a dead horse." (Groucho Marx) • "Giften zijn als vishaken." (Marcus Valerius Martialis) • "Ook een hinkende vergelijking kan toch erg mooi zijn, zoals een hinkende vrouw toch erg mooi kan zijn." (V. Buddingh'). <p>(p. 163)</p>

IV Voorwaarden

Geef de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	[aanpassen aan publiek]
------------------------------------	-------------------------

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld
[aanpassen aan publiek]	<p>Allegorie: om de uitleg van iets aan te passen aan de belevingswereld van het publiek, om het publiek te laten meevoelen of iets gemakkelijker te laten onthouden.</p> <p>(p. 161)</p>

V Vitia

Geef de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geef de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geef de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld
[parabel]	Begrafenisrede:
[allegorie]	Als stijlvormen (zie hoofdstuk 11) kunnen de parabel en de allegorie worden toegepast. Het vertellen van een parabel (een levensles uitleggen aan de hand van een alledaags verhaal) kan soms troost bieden aan de nabestaanden. Met name als de overledene religieus was ingesteld en, nog belangrijker, de nabestaanden ook, kunnen Bijbelverhalen een grote steun zijn. Misschien had de overledene een favoriet verhaal dat gebruikt kan worden. (p. 136-137)

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron
[parabel]	<ul style="list-style-type: none"> In de Bijbel wordt veel gewerkt met parabellen: De verloren zoon (Lucas 15), De barmhartige Samaritaan (Lucas 10), De zaaier (Lucas 8), De begraven talenten (Mattheüs 25). Friedrich Nietzsche gebruikt in zijn boek 'Die Fröhliche Wissenschaft' de parabel over de dwaze man die op het marktplein proclameert dat de mensen God hebben gedood ("Waar God heen is?" riep hij uit. "Dat zal ik jullie zeggen! Wij hebben hem gedood, jullie en ik! Wij allen zijn zijn moordenaars!").	Bijbel Literatuur

	(p. 162)	
[metafoor]	<ul style="list-style-type: none"> • "From Stettin in the Baltic to Trieste in the Adriatic, an iron curtain has descended across the continent." (Winston S. Churchill) • "The iron lady" in plaats van 'Margaret Thatcher'. <p>(p. 161-162)</p>	Toespraak bekende persoon
[vergelijking met als]	<ul style="list-style-type: none"> • "Zo rood als een kreeft." • "My love is as a fever, longing still, For that which longer nurseth the disease." (William Shakespeare, Sonnet CXL VII) • "Husbands are like fires, they go out when unattended." (Zsa Zsa Gabor) • "Paying alimony is like feeding hay to a dead horse." (Groucho Marx) • "Giften zijn als vishaken." (Marcus Valerius Martialis) • "Ook een hinkende vergelijking kan toch erg mooi zijn, zoals een hinkende vrouw toch erg mooi kan zijn." (V. Buddingh'). <p>(p. 163)</p>	Literatuur
[analogie]	<ul style="list-style-type: none"> • "Knowledge always desires increase: it is like fire, which must first be kindled by some external agent, but which will afterwards propagate itself." (Samuel Johnson) • "Being powerful is like being a lady. If you have to tell people you are, you aren't." (Margaret Thatcher) • "Notaris van Dalen zat op zijn kantoor als een spin in zijn web en spon lange draden van inkt op een vel papier." (Belcampo) <p>(p. 161)</p>	Literatuur Toespraak bekende persoon
[metoniem]	<ul style="list-style-type: none"> • "The pen is mightier than the sword." (Edward George Bulwer Lytton; hier wordt niet de pen bedoeld, maar dat wat hij schrijft.) • "De inkt van de geleerde is heiliger dan het bloed van de martelaar." (De profeet Mohammed; hier wordt niet de inkt bedoeld, maar dat wat 	Literatuur Bijbel

	<p>hij schrijft.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Nederland heeft gewonnen met 2-0." (hier wordt niet Nederland bedoeld, maar het Nederlands voetbalelftal.) • "Alle neuzen wijzen in dezelfde richting" in plaats van "Iedereen is het met elkaar eens". <p>(p. 162)</p>	
[personificatie]	<ul style="list-style-type: none"> • "England expects every man to do his duty." (Lord Nelson) • "De zee neemt en de zee geeft." • "Money is a terrible master but an excellent servant." (Phineas Taylor Barnum) • "Jede Nation spottet iiber die andern, und alle haben recht." (Arthur Schopenhauer) • "Er is geen individu die niet zou worden gehouden voor misdadig, indien hij zich veroorloofde wat de staat zich veroorlooft." (Multatuli). <p>(p. 163)</p>	<p>Literatuur</p> <p>Toespraak bekende persoon</p>

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin is een literatuurlijst opgenomen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Hertz 2005

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Brigitte Hertz
Titel:	Presenteren van onderzoek
Uitgever:	Amsterdam: Boom
Reeks:	Boom Onderwijs
Eerste druk in:	2005
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 2005
ISBN:	90 8506 407
Doelgroep(en):	[Onderwijs: het boek bevat opdrachten voor studenten]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	124
Passages over metaforen op pagina:	83; 84
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.25
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.2%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[beeld oproepen] [metafoor als voorbeeld]
--	---

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[beeld oproepen]	Je hoeft niet altijd een object of beeld te laten zien, je kunt ook met woorden een beeld oproepen. Een andere manier om taal beeldend te gebruiken is met behulp van metaforen . <u>Je vergelijkt iets uit je onderzoek met iets anders wat direct een beeld oproept bij je publiek.</u> (p. 83)
[Metafoor als voorbeeld]	Ik zie onderzoek doen als het bouwen van een huis. Op het ogenblik ben ik bezig een fundering te leggen, daarna als het werk goed in de steigers staat, begin ik aan de dataverzameling, de eerste verdieping zeg maar... Over twee jaar hoop ik het dak erop te kunnen zetten. (p. 84)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

--	--

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Het boek bevat achterin een overzicht met literatuurverwijzingen waar door middel van noten in de tekst naar wordt verwezen.]
--

Analysemodel corpus adviesboeken – Piët 2005

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Susanne Piët
Titel:	Het groot communicatiedenkboek
Uitgever:	Amsterdam: Pearson Education
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	2005
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 2005
ISBN:	90-430-0930-X
Doelgroep(en):	[Onderwijs, Zakelijk] En zo is het gekomen dat hier een Groot <i>Communicatiedenkboek</i> ligt, hopelijk herkenbaar voorzien van een praktische invalshoek voor studenten en beroepsbeoefenaars in de communicatie (door de cases, de modellen, de systemen en de checklists), maar gebed in een context van nieuwe theoretische, prikkelende, filosofische, soms relativiserende of humoristische bespiegelingen in columns en inleidende hoofdstukken. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	16
Passages over metaforen op pagina:	102
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.5
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	3.1%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[verduidelijken] [metafoor als voorbeeld]
--	---

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[verduidelijken] [metafoor als voorbeeld]	<i>Spreek beeldend:</i> geef vergelijkingen en voorbeelden. Van politici is het inmiddels een berucht gegeven dat ze zich bedienen van uitdrukkingen en beelden uit populaire sporten om de politieke beleidszaken aan een breed publiek te verduidelijken. Zo moet Nederland in tijden van bezuiniging dikwijls 'afzien', wat oorspronkelijk een uitdrukking was uit de wielersport die aanvankelijk alleen door Vlaamse renners werd gebruikt. De politieke partijen werken soms ook in combinatie, waarbij een partij 'een aftrap' deed, 'een voorzet gaf' of 'buitenspel raakte'. Vooral in de reclame is men meester in het gebruik van direct aansprekende beelden of metaforen . Denk aan 'de witte motor' of 'een tijger in uw tank'. Een 'boterberg'

	is ook een plastisch beeld, evenals het idee dat een steuntrekker 'zijn eigen huis zou moeten opeten' voordat hij recht krijgt op een uitkering. Ook vergelijkingen met uit de geschiedenis bekende heldendaden blijken grote indruk te maken. Amerikaanse presidentskandidaten maken hier dikwijls gebruik van. <u>Beeldend spreken</u> zorgt ervoor dat het publiek gemakkelijker begrijpt waar je over spreekt, en wat je bedoelt. (p. 102)
[metafoor als voorbeeld]	Maar bij deze aanbeveling hoort ook een waarschuwing: vermijd beelden die cliché zijn geworden, zoals 'het topje van de ijsberg', want het effect van dat gebruik is meestal averechts. (p. 102)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[geen cliché]
--------------------------------------	---------------

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[geen cliché]	Maar bij deze aanbeveling hoort ook een waarschuwing: vermijd beelden die cliché zijn geworden, zoals 'het topje van de ijsberg', want het effect van dat gebruik is meestal averechts. (p. 102)

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld
------------------	-------------------

--	--

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin is een lijst met 'aanbevolen en geraadpleegde literatuur' opgenomen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Steehouder et al. 2006

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Michael Steehouder et al.
Titel:	Leren communiceren. Handboek voor mondelinge en schriftelijke communicatie.
Uitgever:	Groningen: Wolters-Noordhoff
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1981
Gebruikte druk en jaar:	Vijfde druk, 2006
ISBN:	9001547028
Doelgroep(en):	[Onderwijs] Meer dan in de vorige druk is verondersteld dat studenten toegang hebben tot een pc en tot internet, en dat ze vertrouwd zijn met de tekstverwerker en presentatiesoftware. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	32
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Achterin zijn een literatuurlijst en een register opgenomen.]
--

Analysemodel corpus adviesboeken – Van der Horst 2007

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Frans van der Horst
Titel:	Effectief presenteren. Een middel tegen plankenkoorts.
Uitgever:	Soest: Nelissen
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	1991
Gebruikte druk en jaar:	Zesde druk, 2007
ISBN:	9789024405664
Doelgroep(en):	[Algemeen] Een van mijn leerpunten de afgelopen jaren is geweest dat presenteren niet altijd een kwestie is van een groot publiek. Heel vaak is presenteren ook een vaardigheid die vereist wordt in een-op-een-situaties zoals een verkoop- of adviesgesprek. Presenteren is ook vaak het brengen van een voorstel aan teamleden of aan een managementteam. Of het brengen van leerstof gedurende een training of een coachingsgesprek. In al deze situaties zijn de regels van presenteren in zekere mate aanwezig. Sterker nog: wanneer u er niet op let, kunt u in de problemen komen. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	99
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

--	--

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Hoewel de auteur in het voorwoord zegt dat hij voor deze druk naar 'de literatuur van de afgelopen jaren heeft gekeken, wordt hier niet naar verwezen in de tekst. Achterin is een literatuurlijstje van drie boeken opgenomen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Gerritsen 2008

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Susanne Gerritsen
Titel:	Een goed verhaal. Presenteren, praten, pleiten.
Uitgever:	Amsterdam: Nieuwezijds
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	2008
Gebruikte druk en jaar:	Tweede druk, 2010
ISBN:	9789057122576
Doelgroep(en):	[Algemeen] Iedereen die beter wil presenteren, goed gesprekken wil kunnen voeren of anderen mondeling wil kunnen overtuigen, heeft iets aan dit boek. [Inleiding]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	67
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

[Aan het einde van het hoofdstuk over presenteren wordt een literatuurlijst gepresenteerd. In de lopende tekst wordt hier echter niet naar verwezen.]

Analysemodel corpus adviesboeken – Witt 2009

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Christopher Witt
Titel:	Echte leiders gebruiken geen Powerpoint. Een krachtige visie op presenteren.
Uitgever:	Houten: Het Spectrum
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	2009
Gebruikte druk en jaar:	Tweede druk, 2009
ISBN:	978 90 491 0055 1
Doelgroep(en):	[Zakelijk] Als je het advies in dit boek ter harte neemt, dan kom je waarschijnlijk nog sneller bij de top door een overtuigender, indrukwekkender en boeiender spreker te zijn. [Voorwoord]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	199
Passages over metaforen op pagina:	79; 130; 136
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.5
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.3%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[metafoor als voorbeeld]
--	--------------------------

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[metafoor als voorbeeld]	Als je zegt dat iets op iets anders lijkt (vergelijking) of dat het iets anders is (metafoor), dan gebruik je een krachtige vergelijking, zoals Clarence Thomas: 'Deze [hoorzitting] is een schijnvertoning. Het is een nationale schande. En vanuit mijn standpunt als zwarte Noord-Amerikaan, is dit een high tech lynchpartij voor arrogante zwarten die zich op geen enkele manier te goed achten om zelf te denken.' (p. 79)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	[metafoor] [vergelijking]
--	---------------------------

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld
[metafoor] [vergelijking]	Als je zegt dat iets op iets anders lijkt (vergelijking) of dat het iets anders is (metafoor), dan gebruik je een krachtige vergelijking, zoals Clarence Thomas: 'Deze [hoorzitting] is een schijnvertoning. Het is een nationale schande. En vanuit mijn standpunt als zwarte Noord-Amerikaan, is dit een high tech lynchpartij voor arrogante zwarten die zich op geen enkele manier te goed achten om zelf te denken.' (p. 79)

IV Voorwaarden

Geef de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	[aanpassen aan publiek] [bekende beelden gebruiken]
------------------------------------	---

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld
[aanpassen aan publiek] [bekende beelden gebruiken]	Beeldspraak en gelijkenissen zijn, als ze goed worden gebruikt, geweldig om beelden mee over te brengen. Dus maak deze zin af: 'Wat ik wil beschrijven is zoals ... ' Dat is wat Reagan, of zijn speechschrijvers, deed met het strategische verdedigingsplan, het in de ruimte gesitueerde raketschild dat later bekend werd als 'Star Wars'. (...) <u>Het voorbeeld moet iets zijn wat luisteraars zich kunnen voorstellen. Verbind het aan waar je het over hebt. Dat kan iets zijn wat een stuk minder visueel voor te stellen is.</u> (p. 130)

V Vitia

Geef de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	[geen metaforen mixen]
--------------------------------------	------------------------

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld
[geen metaforen mixen]	En houd dezelfde beeldspraak aan! Als je in je openingsverhaal bijvoorbeeld honger gebruikte als metafoor , moet je afsluitende verhaal gaan over zoiets als eten. (p. 136)

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geef de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geef de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

--

Bijlage 5 Analysemodellen 2010-2013

Analysemodel corpus adviesboeken – Nobbe & Holwerda 2010

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Farah Nobbe & Natalie Holwerda
Titel:	Meestersprekers: over de kunst van het spreken
Uitgever:	Den Haag: Academic Servire
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	2010
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 2010
ISBN:	9789052617350
Doelgroep(en):	[Algemeen] Wel, ondanks het presentatieleed aan de basis flonkeren er op de Nederlandse podia een aantal sterren. Politici, ondernemers, wetenschappers en managementgoeroes spreken hun gehoor op hoog niveau toe en hebben zo impact op hun eigen werkerrein. De vraag die ons daarom al een tijdje bezighoudt, is wat wij zouden kunnen leren van deze meestersprekers. [Inleiding, p. 7]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	177
Passages over metaforen op pagina:	44; 45
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0.5
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.3%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	[metafoor als voorbeeld] [retentie publiek] [beeld oproepen] [nieuw verband leggen] [publiek betrekken] [herkenbaar maken]
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld
[metafoor als voorbeeld]	Ik sprak er eens over dat er te veel keuze is aan studies aan de universiteit... nou dat is een heel verhaal. Als ik dan zeg: 'Het begint steeds meer te lijken op de menukaart van een slechte 'Chinees' dan komt het door. Waarbij het natuurlijk ook wezenlijk is dat ik het over een sléchte Chinees heb. Het is zo'n verrassend beeld, dat het in een heel ander sfeer komt. Je denkt 'Ja, verdomd zo'n Chinees...' en opeens zie je het voor je. De nasi, de bami, de koeloeyuk met zoetzuur... en dat blijft dan goed hangen. (Frits van Oostrom)
[retentie publiek]	
[beeld oproepen]	
[nieuw verband leggen]	

	(p. 44)
[publiek betrekken]	Spreken in metaforen vind ik geweldig. Omdat je daarmee mensen de gelegenheid geeft om de metafoor te vertalen naar het persoonlijk leven. Want iedereen kent wel mensen waar hij niet goed mee overweg kan, iedereen kent wel momenten dat 'ie op een roze wolk zit. Dat soort zaken. Het aardige is, dat je zelf vanuit een aantal metaforen kunt praten, maar dat mensen het voor zichzelf invullen. (Hans van Breukelen)
[herkenbaar maken]	
	(p. 45)

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

Opvallend is dat slechts twee 'meestersprekers' bewust gebruik maken van stijlfiguren: Anne van der Meiden en Gerard Spong (p. 50).

Analysemodel corpus adviesboeken – Markenhof et al. 2011

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Angela Markenhof, Mirjam Bastings & Heinze Oost
Titel:	Een onderzoek presenteren
Uitgever:	Amersfoort: ThiemeMeulenhoff
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	2002
Gebruikte druk en jaar:	Tweede druk, 2011
ISBN:	9789006978162
Doelgroep(en):	[Onderwijs] Een onderzoek presenteren is het vierde deel van een vierluik van gedegen maar compacte onderzoeksboeken die aansluiten bij het hoger onderwijs van nu. [Achterflap]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	68
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

--

Analysemodel corpus adviesboeken – Van der Meiden & Van der Meiden 2012

I Algemene gegevens

Auteur(s):	Willem van der Meiden & Anne van der Meiden
Titel:	Mag ik uw aandacht: gids voor zinvol spreken
Uitgever:	Zoetermeer: Meinema
Reeks:	n.v.t.
Eerste druk in:	2012
Gebruikte druk en jaar:	Eerste druk, 2012
ISBN:	9789021144214
Doelgroep(en):	[Algemeen] Voor mensen die geïnspireerd en zinvol spreken moet of willen en die een gids zoeken voor het doornige pad naar de grazige weiden van een geboeid gehoor, is dit boek geschreven. [Voorwoord, p. 7]
Totaal aantal bladzijden gewijd aan presentaties/monologen:	165
Passages over metaforen op pagina:	n.v.t.
Totaal aantal complete bladzijden gewijd aan metaforen:	0
Percentage van het aantal bladzijden over metaforen:	0.0%

II Functies

Welke functies van metaforen onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde functies

Beschrijving functie	Voorbeeld

III Technieken

Welke technieken onderscheidt de auteur?	
--	--

Genoemde technieken

Beschrijving techniek	Voorbeeld

IV Voorwaarden

Geeft de auteur voorwaarden voor het gebruik van metaforen?

Welke voorwaarden geeft de auteur?	
------------------------------------	--

Genoemde voorwaarden

Beschrijving voorwaarde	Voorbeeld

V Vitia

Geeft de auteur vitia voor het gebruik van metaforen?

Welke anti-adviezen geeft de auteur?	
--------------------------------------	--

Genoemde vitia

Beschrijving vitium	Voorbeeld

VI Adviezen voor een specifiek deel van de rede

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek deel van de rede?

Functie/Techniek	Inleiding/kern/slot + voorbeeld

VII Adviezen voor een specifiek genre

Geeft de auteur adviezen die betrekking hebben op een specifiek genre?

Functie/Techniek	Genre + voorbeeld

VIII Bronvermelding

Welke bronnen vermeldt de auteur bij de gegeven adviezen over metaforen?

Wetenschappelijke bron /andere adviseur /eigen ervaring /toespraak van een ander

Functie/Techniek	Voorbeeld	Typering bron

IX Aanvullende opmerkingen

Hoewel de auteurs het grootste deel van hoofdstuk 2 wijden aan de klassieke retorica en Aristoteles, komen er geen adviezen over metaforen aan bod.

Bijlage 6 Zoekwoorden passages metaforen en framing

Zoekwoorden 'metaforen'

Allegorie
Anafoor
Beeldend
Beeldspraak
Exemplum
Gelijkenis
Metafoor
Metaforen
Metoniem
Metonymia
Overbrengen
Parabel
Personificatie
Spreekwoord
Stijlmiddel
Synesthesie
Uitdrukking
Uitleggen

Vergelijking

Zoekwoorden 'framing'

Beeldvorming
Beïnvloeden
Frame
Framework
Framing
Gestuurd
Overbrengen
Overreden
Overtuigen
Perspectief
Persuasief
Persuasieve
Sturen
Sturing

Bijlage 7 Lijst met alle labels en definities

Deze lijst is samengesteld in samenwerking met Eisma (2013). Als er gesproken wordt over ‘metafoor’, worden ook aanverwante stijlfiguren als ‘vergelijking met als’ of ‘analogie’ bedoeld.

Functies

Verlevendigen

Een tekst levendig maken.

Onderbouwen

Een standpunt beargumenteren.

Beeld oproepen

Een visualisatie bij het publiek oproepen.

Aandacht vasthouden

De aandacht van het publiek erbij houden.

Verduidelijken

Met een metafoor een idee of een concept duidelijker maken.

Verzachten

Met een metafoor kunnen ‘harde’ uitspraken en pijnlijke boodschappen verzacht worden.

Retentie publiek

Een metafoor kan een middel zijn om het publiek zich iets van de speech te laten herinneren.

Vereenvoudigen

Met een metafoor kunnen ingewikkelde zaken sterk gesimplificeerd worden weergegeven.

Fantasie stimuleren

Een goede metafoor roept een beeld op en stimuleert daarmee de fantasie van het publiek nog verder dan alleen in dat beeld.

Origineel zijn

Een metafoor kan afwijken van de verwachting en daarmee het publiek verrassen.

Publiek tot nadenken aanzetten

Met een metafoor kan het publiek tot nadenken aangezet worden.

Compliment geven

De spreker kan een metafoor gebruiken als hij/zij zijn goedkeuring wil uitspreken over een situatie of een compliment wil geven aan een persoon.

Concretiseren

Een goede metafoor maakt een abstract idee concreet.

Verfraaien

Onder dit label vallen alle functies van de metafoor die enkel mooier maken tot doel hebben.

Publiek binden aan spreker

Met een goede metafoor kan de spreker de sympathie van het publiek voor zich winnen.

Emotie oproepen

Een metafoor kan inspelen op de sentimenten van het publiek en daardoor een emotionele reactie oproepen.

Kritiek uiten

Een metafoor kan gebruikt worden om kritiek te geven op een situatie of persoon.

Uitlichten

Een metafoor kan een ander licht werpen op een bepaalde zaak en die daarmee meer onder de aandacht brengen.

Humoristisch zijn

Een metafoor kan een humoristisch element toevoegen aan een speech, bijvoorbeeld wanneer een onverwachte vergelijking wordt gemaakt die op het eerste gezicht absurd lijkt, of wanneer een metafoor zo ver wordt doorgevoerd dat 'ie nergens meer op slaat.

Inspireren

Wanneer een metafoor wordt gebruikt om te inspireren, wordt het één in termen van iets anders gezegd, wat het publiek inspiratie geeft.

Emotie uiten

Een metafoor maakt het een spreker mogelijk om zijn emotionele impulsen te vertalen naar zijn toespraak of presentatie. Zie ook: *Uitdrukkingsvermogen spreker verbeteren*.

Publiek iets meegeven

Wanneer een speech indruk heeft gemaakt en het publiek iets mee naar huis krijgt

Nieuw verband leggen

Een idee zó brengen, dat nieuwe kanten belicht worden. (Hé, zo had ik het nog nooit bekeken...)

Uitdrukkingsvermogen spreker verbeteren

Beeldspraak (waaronder metaforen) wordt gezien als het hoogtepunt van het verbale uitdrukkingsvermogen van - onder meer - emoties. Zie ook: *Emotie uiten*.

Getallen vereenvoudigen

Door een vergelijking om getallen heen te bouwen, gaan ze voor het publiek leven. Op die manier kunnen getallen vereenvoudigd worden.

Overtuigen

Een goedgevonden metafoor kan helpen om het publiek te overtuigen.

Redundantie

Metaforen en vergelijkingen kunnen redundant zijn: ze zijn niet (altijd) noodzakelijk voor het overbrengen van informatie, maar kunnen wel iets toevoegen.

Intensiveren

Metaforen kunnen gebruikt worden om bepaalde uitspraken te versterken en/of accentueren.

Beledigen

Door middel van een metafoor kan een belediging of sarcasme overgebracht worden.

Publiek betrekken

De spreker kan het publiek bij de voordracht betrekken door gebruik te maken van een vorm van beeldspraak.

Herkenbaar maken

Door een metafoor te gebruiken kunnen bepaalde zaken voor het publiek beter te herkennen zijn.

Metafoor als voorbeeld

Als er een fragment wordt gevonden waarin niet expliciet een advies over het gebruik van metaforen wordt gegeven, maar waarin de auteur wel een metafoor als voorbeeld gebruikt, dan is het fragment opgenomen in het analysemodel en gelabeld als [metafoor als voorbeeld]. Ook als er wel een advies wordt gegeven en er een metafoor wordt gebruikt om dat advies uit te leggen, wordt het fragment op deze manier gelabeld.

Technieken

Metafoor

Stijlfiguur, of preciezer een soort beeldspraak waarbij een woord of uitdrukking gebruikt wordt als naam waarop ze in letterlijke zin niet van toepassing zijn. De metafoor berust op enige vorm van gelijkheid tussen twee voorwerpen, personen of gebeurtenissen. (Den Boon, 2001: 105)

Framing

Wie een frame gebruikt, probeert via woorden, en de beelden en gevoelens die ze oproepen, de manier waarop anderen naar de werkelijkheid kijken te beïnvloeden. (De Jong, 2012: 213-214) Elke keer dat we woorden of beelden in een specifieke context horen, worden die elementen sterker aan elkaar gekoppeld en gaan we meer volgens de onderliggende redenering denken. (Gagestein, 2012: 15)

Vergelijking

Metafoor waarbij de te verbeelden zaak en het vergelijkende beeld beide worden genoemd; zaak en beeld staan naast elkaar in de tekst en worden al dan niet verbonden door 'als', 'zoals', 'van' en dergelijke. (Braet, 2007: 104)

Vergelijking met als

Zie vergelijking.

Metoniem

Beeldspraak die niet berust op overeenkomst, maar op een ander verband tussen beeld en onderwerp. Vaak bestaat die band uit een verwisseling van deel en geheel of maker en product. (Burger & De Jong, 2009: 73)

Allegorie

Metafoor waarbij de bedoelde zaak gedurende de hele tekst wordt vervangen door het vergelijkende beeld; zaak en beeld staan niet allebei in de tekst. (Braet, 2007: 103)

Personificatie

Metafoor waarbij abstracties of levenloze dingen als levende wezens worden voorgesteld of eigenschappen van levende wezens krijgen. (Braet, 2007: 103)

Beeldspraak

Verzamelnaam voor de stijlfiguren die iets uitdrukken met een beeld. (Burger & De Jong, 2009: 73)

Gelijkenis

Een gelijkenis is een tot een verhaaltje uitgesponnen vergelijking, een redevorm, zoals we die veelvuldig in de Bijbel tegenkomen. (Blum, 1982: 36)

Parabel

Een levensles uitleggen aan de hand van een alledaags verhaal, waarbij de gelijkenis wordt gebruikt. Nauw verwant aan allegorie, maar dat zijn meer symbolische verhalen. (Wiertzema, 2004: 162)

CMT

Een fragment krijgt het label [CMT] mee als blijkt dat de passage gaat over metaforen die een eigen leven zijn gaan leiden, die zo zijn ingeburgerd dat ze niet meer opvallen of als er wordt verwezen naar het bijbehorende denkraam of framework.

Analogie

Vergelijking waarbij de overeenkomst tussen onderwerp en beeld benadrukt wordt, vaak in de vorm 'Wat A is voor B, is X voor Y'. (Burger & De Jong, 2009: 73)

Concretisering

Een beeldend fragment dat een metafoor vormt voor de hoofdboodschap van de speech. (Jansen et al., 2004: 551)

Voorwaarden

Bekende beelden gebruiken

Maak gebruik van voor het publiek bekende beelden die aansluiten bij hun belevingswereld.

Aanpassen aan publiek

Hou voor ogen wat voor publiek de spreker voor zich heeft en pas je metafoor daarop aan. Sluit aan bij de belevingswereld van het publiek.

Duidelijk zijn

De metafoor moet goed te begrijpen zijn en geen ruimte overlaten voor verschillende interpretaties van het publiek.

Effectief zijn

De metafoor moet het doel bereiken bij het publiek dat de spreker voor ogen heeft.

Correct zijn

De metafoor moet kloppend zijn.

Verrassend zijn

Het oude, vertrouwde moet zo verrassend gebracht worden dat het nieuw lijkt ('He ... van die kant heb ik het nog nooit bekeken!').

Spreker moet ervaren zijn

Om toepasselijke vergelijkingen te vinden is heel wat ervaring nodig.

Spreker moet ontwikkeld zijn

Om toepasselijke vergelijkingen te vinden is heel wat algemene ontwikkeling nodig.

Beeldend zijn

De metafoor moet bij het publiek een visualisatie in gang zetten van datgene dat de spreker wil benadrukken.

Specifiek zijn

De metafoor moet details bevatten om het beeld van de spreker compleet te maken.

Kritisch zijn

Bij het kiezen van een metafoor moet de spreker kritisch zijn, want niet alle metaforen zijn effectief.

Vitia

Geen foute metafoor

Er zijn allerlei redenen waardoor een metafoor niet slaagt, die zijn gebundeld onder dit label. Een voorbeeld is een metafoor waarbij de twee vergeleken zaken niet genoeg op elkaar lijken om de vergelijking in stand te houden.

Niet overdrijven

Een metafoor moet niet zijn doel voorbischieten door een te wijdloperige stijl en moet ook niet vaker dan nodig herhaald worden.

Geen cliché

Gebruik geen cliché. Dit soort metaforen zijn zo ingesleten in ons taalgebruik dat ze geen effect meer hebben.

Geen metaforen mixen

Geen metafoor samenstellen uit meerdere metaforen die niet met elkaar stroken. Hou je aan één soort beeldspraak.

Geen metaforen vertalen

Vertaal je metafoor niet, de kans dat je vertaalfouten maakt is aanzienlijk en dat een metafoor werkt in de ene taal (en cultuur) betekent niet dat hij ook werkt in een andere taal.

Deel van de rede

Titel

Inleiding

aantrekkelijke opening

inleiding met concretisering

Kern

Slot

grijp terug op de opening

publiek iets meegeven ter afsluiting

Genre

Begravenisrede

Bronvermelding

Klassieke bron

Een advies over een metafoor uit een bron die hoort bij de klassieke retorica (voornamelijk Aristoteles).

Literatuur

Een literair werk waaraan voorbeelden worden ontleend.

Bijbel

Een voorbeeld ontleend aan de Bijbel of Koran.

Andere adviseur

Een advies over een metafoor die aan een andere adviseur ontleend wordt.

Toespraak bekende persoon

Een speech van een bekende persoon waaraan voorbeelden worden ontleend.

Bijlage 8 Overzicht absolute hoeveelheid metafooradviezen

Aantal complete pagina's over metaforen per auteur, in chronologische volgorde

Auteur(s)	Aantal complete pagina's met metafooradviezen
Quick (1980)	0
Blum (1982)	1,5
Kirchner (1983)	1,75
Morse (1983)	0,125
Maks & De Koning (1985)	0,25
Tonckens (1985)	0,25
De Boer (1986)	0
Krusche (1986)	0,5
Luijk (1987)	0
Van Eijk (1987)	0,25
Korswagen (1988)	0,75
Tilanus (1988)	1,25
Palm & Palm-Hoebé (1989)	0
Bloch & Tholen (1991a)	0
Bloch & Tholen (1991b)	0,75
Van der Meiden (1991)	0
Claasen-Van Wirdum et al. (1992)	0
Mertens (1992)	0
Kruijssen (1993)	0,25
Eckhardt & IJzermans (1994)	0
Bloch (1995)	0,125
Wagenaar (1996)	0
Spolders (1997)	2,75
Van Vilsteren & Angenent (1998)	1,25
Van der Spek (1998)	0,25
Pietersma (1999)	0,125
Oomkes (2000)	0
Braas et al. (2001)	0
Cornelis (2002)	0,75
Janssen (2002)	0,25
Hilgers & Vriens (2003)	0,5
IJzermans & Van Schaaijk (2003)	0,25
Jansen et al. (2004)	0,25
Wiertzema & Jansen (2004)	4,5
Hertz (2005)	0,25
Piët (2005)	0,5
Steehouder et al. (2006)	0
Van der Horst (2007)	0
Gerritsen (2008)	0
Witt (2009)	0,5
Nobbe & Holwerda (2010)	0,5
Markenhof et al. (2011)	0
Van der Meiden & Van der Meiden (2012)	0

Aantal complete pagina's over metaforen per auteur , van hoog naar laag

Auteur(s)	Aantal complete pagina's met metafooradviezen
Wiertzema & Jansen (2004)	4,5
Spolders (1997)	2,75
Kirchner (1983)	1,75
Blum (1982)	1,5
Tilanus (1988)	1,25
Van Vilsteren & Angenent (1998)	1,25
Korswagen (1988)	0,75
Bloch & Tholen (1991b)	0,75
Cornelis (2002)	0,75
Krusche (1986)	0,5
Hilgers & Vriens (2003)	0,5
Piët (2005)	0,5
Witt (2009)	0,5
Nobbe & Holwerda (2010)	0,5
Maks & De Koning (1985)	0,25
Tonckens (1985)	0,25
Van Eijk (1987)	0,25
Kruijssen (1993)	0,25
Van der Spek (1998)	0,25
Janssen (2002)	0,25
IJzermans & Van Schaaijk (2003)	0,25
Jansen et al. (2004)	0,25
Hertz (2005)	0,25
Morse (1983)	0,125
Bloch (1995)	0,125
Pietersma (1999)	0,125
Quick (1980)	0
De Boer (1986)	0
Luijk (1987)	0
Palm & Palm-Hoebé (1989)	0
Bloch & Tholen (1991a)	0
Van der Meiden (1991)	0
Claasen-Van Wirdum et al. (1992)	0
Mertens (1992)	0
Eckhardt & IJzermans (1994)	0
Wagenaar (1996)	0
Oomkes (2000)	0
Braas et al. (2001)	0
Steehouder et al. (2006)	0
Van der Horst (2007)	0
Gerritsen (2008)	0
Markenhof et al. (2011)	0
Van der Meiden & Van der Meiden (2012)	0

Bijlage 9 Overzicht relatieve hoeveelheid metafooradviezen

Procentueel aandeel adviezen over metaforen per auteur, in chronologische volgorde

Auteur(s)	Procentueel aandeel metafooradviezen
Quick (1980)	0%
Blum (1982)	1.3%
Kirchner (1983)	1.9%
Morse (1983)	0.1%
Maks & De Koning (1985)	1.6%
Tonckens (1985)	0.2%
De Boer (1986)	0%
Krusche (1986)	0.3%
Luijk (1987)	0%
Van Eijk (1987)	0.3%
Korswagen (1988)	0.4%
Tilanus (1988)	1.4%
Palm & Palm-Hoebé (1989)	0%
Bloch & Tholen (1991a)	0%
Bloch & Tholen (1991b)	0.9%
Van der Meiden (1991)	0%
Claasen-Van Wirdum et al. (1992)	0%
Mertens (1992)	0%
Kruijssen (1993)	0.3%
Eckhardt & IJzermans (1994)	0%
Bloch (1995)	0.1%
Wagenaar (1996)	0%
Spolders (1997)	1.7%
Van Vilsteren & Angenent (1998)	1.1%
Van der Spek (1998)	0.4%
Pietersma (1999)	0.3%
Oomkes (2000)	0%
Braas et al. (2001)	0%
Cornelis (2002)	0.7%
Janssen (2002)	0.3%
Hilgers & Vriens (2003)	0.4%
IJzermans & Van Schaaijk (2003)	0.2%
Jansen et al. (2004)	0.4%
Wiertzema & Jansen (2004)	2.4%
Hertz (2005)	0.2%
Piët (2005)	3.1%
Steehouder et al. (2006)	0%
Van der Horst (2007)	0%
Gerritsen (2008)	0%
Witt (2009)	0.3%
Nobbe & Holwerda (2010)	0.3%
Markenhof et al. (2011)	0%
Van der Meiden & Van der Meiden (2012)	0%

Procentueel aandeel adviezen over metaforen per auteur, in van hoog naar laag

Auteur(s)	Procentueel aandeel metafooradviezen
Piët (2005)	3.1%
Wiertzema & Jansen (2004)	2.4%
Kirchner (1983)	1.9%
Spolders (1997)	1.7%
Maks & De Koning (1985)	1.6%
Tilanus (1988)	1.4%
Blum (1982)	1.3%
Van Vilsteren & Angenent (1998)	1.1%
Bloch & Tholen (1991b)	0.9%
Cornelis (2002)	0.7%
Korswagen (1988)	0.4%
Van der Spek (1998)	0.4%
Hilgers & Vriens (2003)	0.4%
Jansen et al. (2004)	0.4%
Krusche (1986)	0.3%
Van Eijk (1987)	0.3%
Kruijssen (1993)	0.3%
Pietersma (1999)	0.3%
Janssen (2002)	0.3%
Witt (2009)	0.3%
Nobbe & Holwerda (2010)	0.3%
Tonckens (1985)	0.2%
IJzermans & Van Schaaijk (2003)	0.2%
Hertz (2005)	0.2%
Morse (1983)	0.1%
Bloch (1995)	0.1%
Quick (1980)	0%
De Boer (1986)	0%
Luijk (1987)	0%
Palm & Palm-Hoebé (1989)	0%
Bloch & Tholen (1991a)	0%
Van der Meiden (1991)	0%
Claasen-Van Wirdum et al. (1992)	0%
Mertens (1992)	0%
Eckhardt & IJzermans (1994)	0%
Wagenaar (1996)	0%
Oomkes (2000)	0%
Braas et al. (2001)	0%
Steehouder et al. (2006)	0%
Van der Horst (2007)	0%
Gerritsen (2008)	0%
Markenhof et al. (2011)	0%
Van der Meiden & Van der Meiden (2012)	0%